

TURİZM FAKÜLTESİ
Faculty of Tourism

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİ / ATATÜRK UNIVERSITY

JOURNAL OF SILK ROAD TOURISM RESEARCHES

ISSN 2792-0585

Haziran/June 2022

Cilt/Volume 02

Sayı/Issue 01

JOURNAL OF SILK ROAD TOURISM RESEARCHES

Cilt Volume 2 • Sayı Issue 1 • Yıl Year 2022

ISSN: 2792-0585 E-ISSN: ISSN: 2792-0585

Periyot~ Period: Yılda 2 Sayı (x&x) / Biannual (x&x)

Yayın Dili ~ Language Publication: Türkçe & İngilizce / Turkish & English

Sahibi ~ The Owner

Atatürk Üniversitesi Turizm Fakültesi ~ Atatürk University Tourism Faculty

Baş Editör ~ Editor-in-Chief

Dr. Ahmet ÇAVUŞ - Atatürk University

Editör Yardımcısı ~ Assistant Editor

Emre AKOĞUL - Atatürk University

Mizanpaj Editörü ~ Layout Editor

Serhan ORAL - Atatürk University

Alan Editörleri ~ Field Editors

Turizm İşletmeciliği Alan Editörü ~ Tourism Management Field Editor

Dr. Fatma BAŞAR - Atatürk University

Gastronomi ve Mutfak Sanatları Alan Editörü ~ Gastronomy and Culinary Arts Field Editor

Dr. Neslihan ÇETİNKAYA - Atatürk University

Turizm Rehberliği Alan Editörü ~ Tourism Guidance Field Editor

Dr. Zennube IŞIK - Atatürk University

Rekreasyon Yönetimi Alan Editörü ~ Recreation Management Field Editor

Dr. Ali İskender - Atatürk University

İngilizce Dil Editörleri ~ English Language Editors

Dr. Birgül AKDAĞ ÇİMEN - Atatürk University

Hasan Yenice - Atatürk University

Cumur BERBER - Atatürk University

Furkan CANBAY - Atatürk University

Yayın Kurulu ~ Editorial Board

Dr. Abdullah KARAMAN - Selçuk University

Dr. Abdurrahman DİNÇ - Necmettin Erbakan University

Dr. Akın AKSU - Akdeniz University

Dr. Bahattin ÖZDEMİR - Akdeniz University

Dr. Beykan ÇİZEL - Akdeniz University

Dr. Brendan CHEN – National Chin-Yi University of Technology

Dr. Cem IŞIK - Anadolu University

Dr. Cevdet AVCIKURT - Balıkesir University

Dr. Doğan GÜRİSOY - Washington State University

Dr. Ebru GÜNLÜ KÜÇÜKALTAN - Dokuz Eylül University

Dr. Faruk ALAEDDİNOĞLU - Van Yüzüncü Yıl University

Dr. Fatih KIYICI - Atatürk University

Dr. Füsun İSTANBULLU DİNÇER - İstanbul University

Dr. Gözde EMEKLİ - Ege University

Dr. Gürel ÇETİN - İstanbul University

Dr. Kurtuluş KARAMUSTAFA - Kayseri University

Dr. Mehmet ZAMAN - Atatürk University

Dr. Meryem AKOĞLAN KOZAK - Anadolu University

Dr. Nazmiye ÖZGÜÇ - İstanbul University

Dr. Neslihan ÇETİNKAYA - Atatürk University

Dr. Nilüfer ŞAHİN PERÇİN - Nevşehir Hacı Bektaşî Veli University

Dr. Nuray TETİK DİNÇ - Balıkesir University

Dr. Prakash CHATHOTH - American University of Sharjah

Dr. Salih KUŞLUVAN - İstanbul Medeniyet University

Dr. Semra Günay AKTAŞ - Anadolu University

Dr. Serhat ZAMAN - Bursa Uludağ University

Dr. Sevgi YILMAZ - Atatürk University

Dr. Süleyman TOY - Atatürk University

Dr. Şeyhmus BALOĞLU - University Of Nevada

Dr. Tuna BATUHAN - Atatürk University

Dr. Uğur ÇALIŞKAN - Muğla Sıtkı Koçman University

İkinci Sayının Hakemleri ~ Referees of the Second Issue

Dr. Bilsen BİLGİLİ - Kocaeli University

Dr. Güntekin ŞİMŞEK - Kyrgyz-Turkish Manas University

Dr. Erol UZUN - Uludağ University

Dr. İsmet GÜNEY - Kilis 7 Aralık University

Dr. Günay KAYA - Giresun University

Dr. Fazıl KAYA - Gümüşhane University

Dr. Sedat ÇELİK - Şırnak University

Dr. Erkan GÜNEŞ - Erzincan Binali Yıldırım University

Journal Of Silk Road Tourism Researches, ulusal hakemli akademik bir dergidir.

Journal Of Silk Road Tourism Researches is a national peer-reviewed academic journal.

Dergide yayımlanan makalelerin telif hakları Atatürk Üniversitesi Turizm Fakültesi Dekanlığına,
hukuki sorumluluğu da yazarlarına aittir.

Copyrights of the articles published in the journal belong to the Dean of the Faculty of Tourism of
Ataturk University; and the legal responsibility belongs to the authors.

İletişim ~ Communication: Atatürk Üniversitesi Turizm Fakültesi - 25240 / Yakutiye - Erzurum

Tel: +90 442 231 50 42 - Fax: +90 442 231 53 48

e-mail: silkroadtourism@atauni.edu.tr

<http://bilimseldergiler.atauni.edu.tr/system/jsrt/about>

Yayımlanan yazıların telif hakları Atatürk Üniversitesi Turizm Fakültesi'ne aittir, yayıncının izni
alınmadan yazıların tümü, bir kısmı ya da bölümleri çoğaltılamaz, basılamaz, yayımlanamaz.

The copyrights of the published articles belong to Atatürk University Faculty of Tourism, all, part
or parts of the articles cannot be reproduced, printed or published without the permission of the
publisher.

Editörden

Dergimizin ikinci sayısının çıkarmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Bařtan itibaren bilimsel yayında nitelik konusunda titizlik göstermenin ve hakem sürecini iyi bir şekilde işletmenin önemine gönülden inanıyoruz. Amacımız saygın bir bilimsel dergi olmaktır. Bu sayıya araştırmacılar tarafından dört makale gönderildi. Bunların  hakem süreci sonunda kabul edilirken biri nitelik açısından yetersiz görülmesi nedeniyle reddedildi. İkinci sayımızdaki  makalenin tamamı araştırma makalesidir. Dergimizin bu sayısına makale gönderen yazarlara, makaleleri değerlendiren hakemlerimize, emeği geçen ekibimize teşekkürlerimi sunarım.

Umulan ve beklenen faydaları sağlaması dileklerle.

Dr. Ahmet ÇAVUŞ

Editorial

We are delighted to publish the second issue of our journal. We sincerely believe in the importance of being meticulous about the quality of scientific publication and managing the refereeing process well from the beginning. Our aim is to be a respected scientific journal. Four articles were submitted to this issue by researchers so far. Three of them were accepted at the end of the referee process, while one was rejected because it was deemed insufficient in terms of quality. All three articles in our second issue are research articles. I would like to thank the authors who sent articles to this issue of our journal, our referees who evaluated the articles, and our team for their efforts.

I wish it to provide the expected and desirable benefits.

Dr. Ahmet AVUŐ

İÇİNDEKİLER~ CONTENTS

Araştırma Makaleleri ~ Research Articles

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN HARCAMALARI ÜZERİNE ERZURUM İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH IN ERZURUM ON THE EXPENDITURE OF STUDENTS TRAINED AT ATATÜRK UNIVERSITY

Yeşim ÖZDEMİR, Gökalp N. SELÇUK .....1 - 11

ETKİNLİK TURİZMİ KAPSAMINDAKİ FESTİVALLERİN YEREL HALK ÜZERİNDEKİ OLUMSUZ ETKİLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA: ULUSLARARASI SİLİFKE MÜZİK VE FOLKLOR FESTİVALİ ÖRNEĞİ

A STUDY ON THE DETERMINATION OF THE NEGATIVE EFFECTS OF FESTIVALS WITHIN THE SCOPE OF EVENT TOURISM ON LOCAL PEOPLE: THE CASE OF THE INTERNATIONAL SİLİFKE MUSIC AND FOLKLORE FESTIVAL

Ahmet ÇAVUŞ, Alim GÜRGAH .....12 -23

SWOT ANALİZİ İLE EKOTURİZM POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ÇALIŞMA: MUDURNU ÖRNEĞİ

A STUDY ON DETERMINING THE POTENTIAL OF ECOTOURISM BY SWOT ANALYSIS: MUDURNU CASE

Emrah KIRMACI .....24 - 36

Geliş / Received: 15 Ocak 2022 / January 15 2022 - Kabul / Accepted: 21 Mayıs 2022 / May 21 2022
Yayın / Published: 30 Haziran 2022 / June 30 2022
Makalenin Türü: Type of article (Araştırma / Research)

To Cite This Article: Özdemir, Y., & Selçuk, G. N.(2022). Atatürk Üniversitesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Harcamaları Üzerine Erzurum İlinde Bir Araştırma. Journal of Silk Road Tourism Researches, 2(1), 1-11

ATATÜRK ÜNİVERSİTESİNDE ÖĞRENİM GÖREN ÖĞRENCİLERİN HARCAMALARI ÜZERİNE ERZURUM İLİNDE BİR ARAŞTIRMA

A RESEARCH IN ERZURUM ON THE EXPENDITURE OF STUDENTS TRAINED
ATATATÜRK UNIVERSITY

Yeşim ÖZDEMİR *

Gökalep N. SELÇUK**

Özet

Üniversiteler buldukları bölgelerde hem şehrin ekonomisine önemli derecede etki ederken hem de kuruldukları bölgeyi kültürel ve sosyal anlamda etkilemektedirler. Her geçen yıl artan öğrenci sayısı ile birlikte üniversitelerde yeni birimler kurulmaktadır. Bu birimlerde eğitim gören öğrencilerin eğitimleri süresince yaptıkları harcamalar bölge ekonomisine katkı sağlamaktadır. Bu çalışmada Erzurum ilinde bulunan üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin harcamaları anket yöntemi ile analiz edilmiş ve il ekonomisine katkısı belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada öğrencilerin bir aylık ortalama geliri 1.231 TL iken bir aylık ortalama harcaması 1.044,63 TL olarak bulunmuş ve bu bilgiden hareket ederek Atatürk Üniversitesi'nde eğitim gören 73.147 öğrencinin il ekonomisine 690.242.409 TL katkı sağladığı tespit edilmiştir. Öğrencilerin en çok harcama yaptığı grup %24,9 oranıyla kültürel aktiviteler ve %22,9 oranı ile barınma kalemleriyken en az harcama yapılan grup ise %2,5 oranıyla enerji harcamalarıdır.

Anahtar kelimeler: Öğrenci harcamaları, harcamaların analizi, ekonomik katkı

Abstract

While universities have a significant impact on the city's economy in their regions, they affect the region they are founded in cultural and social understanding. New units are being established in universities with the increasing number of students every year. The expenditures of the students in study in these units during their education contribute to the regional economy. In this study, the expenditures of the students in study in the universities in Erzurum were analyzed by the survey method and their contribution to the provincial economy was tried to be determined. In the study, while the average monthly income of the students was 1.231 TL, the average monthly expenditure was found to be 1.044,63 TL and it was determined that 73.147 students who were educated at Atatürk University contributed 690.242.409 TL to the provincial economy. While the most spending group of students is cultural activities with 24,9% and housing items with 22,9%, the group with the least expenditure is energy expenditure with 2,5%.

Keywords: Student expenditures, analysis of expenditures, economic contribution

* Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik Anabilim Dalı Yüksek Lisans Mezunu, yeşim.ozdemi@gmail.com, ORCID No:0000-0001-6567-0548

** Prof. Dr., Atatürk Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm İşletmeciliği Bölümü, gokalpns@atauni.edu.tr, ORCID No: 0000-0001-5821-1212

Bu makale araştırma ve yayın etiğine uygun hazırlanmış ve intihal incelemesinden geçirilmiştir.

GİRİŞ

Günümüzde üniversite sayısı her geçen yıl artarak devam eden Türkiye’de 1960’lara kadar yalnızca yedi üniversite mevcuttu. Cumhuriyet döneminde kurulan bu üniversitelerin en eski olanı 1933 yılında kurulan İstanbul Üniversitesi’dir. 1944’te İstanbul Teknik Üniversitesi, 1946’da Ankara Üniversitesi, 1955’te Karadeniz Teknik ve Ege üniversiteleri, 1957’de Atatürk Üniversitesi ve 1959’da Orta Doğu Teknik Üniversitesi kurulmuştur. (Kömürlü, 2019, s. 40) 2018 yılı verisine göre ise 108 devlet ve 63 vakıf olmak üzere toplam 170 üniversite bulunmaktadır. Bu üniversitelerde 1.089.260 ön lisans öğrencisi, 2.264.196 lisans öğrencisi, 431.965 yüksek lisans öğrencisi ve 95.100 doktora öğrencisi olarak toplamda 3.880.521 öğrenci eğitim görmektedir.

Üniversitelerin buldukları il ekonomisi üzerinde çeşitli etkileri vardır. Bunun en başında bu üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin yaptığı harcamalar karşımıza çıkmaktadır. Üniversitelerde öğrenim gören öğrenciler gelirlerinin önemli bir kısmını eğitim aldıkları coğrafyada mal ve hizmet tüketimleri için harcamaktadırlar. Yapılan birçok araştırmaya göre öğrencilerin gelirlerinin büyük bir kısmı harcamakta çok az bir kısmı tasarrufa gitmektedir. Bu da yapılan öğrenci harcamalarının ekonomik etkisini yüksek oranda olacağına işaret etmektedir.

Üniversiteler kuruldukları bölgelerde yerel ekonomiye sağladığı katkı yanında her geçen gün artan üniversite sayıları da bölge için önemli rol oynamaktadır (Atik, 1999, s. 99-110).

Üniversitelerin buldukları bölgede sosyo-kültürel ve ekonomik bakımından katkıları şu şekilde sıralanabilir (Akçakanat, Çarıkçı, & Dulupçu, 2010, s. 166);

- Ekonomide bölgesel gelir ve istihdam olanakları sağlaması,
- Eğitime katılma oranında artışa katkı sağlaması,
- Sağladığı istihdam olanakları sayesinde göç oranlarında azalış oluşturmaları,
- Sosyo- kültürel anlamda iyileşmelerin yaşanmasındaki etkiler,

2

Üniversitelerin sağlamış olduğu katkı dolaysız, dolaylı ve uyarılmış olarak üç başlıkta ifade edilmektedir (Atik, 1999, s. 99). Dolaysız katkılar üniversitelerin kendi bünyesinde çalıştırılan personel dışındaki kurum ve kuruluşlara ödenen ücretler ve öğrenim gören üniversite öğrencilerinin harcamalarını kapsar (Görkemli H. , 2009, s. 169-186). Dolaylı katkılar üniversite ve öğrencilerin yaptıkları harcamalar için mal ve hizmet üreten sektörlerin gelişimleri sonucu oluşan gelir ve istihdam artış oranlarıdır (Erkekoğlu, 2000, s. 211-230). Uyarılmış katkılar ise dolaysız ve dolaylı katkılara göre oluşan gelir ve istihdamdaki artışlardır (Atik, 1999, s. 101).

Literatüre bakıldığında bir üniversite kurma fikri ilk olarak 1 Kasım 1937 yılında Cumhuriyetin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk tarafından ifade edilmiş ve bu konuyla ilgili çalışmalar için gerekli talimatları vermiştir fakat bu çalışmalara uzun bir dönem ara verildikten sonra 1950 yılında tekrar bu fikir gündeme gelmiştir. 1951 yılında kurulan bir komisyon, doğu üniversitesinin Erzurum da kurulmasını önermiş ve 1954 yılında çıkarılan kanunla üniversitenin adının Atatürk Üniversitesi olması kararlaştırılmıştır. Kurulduğu ilk dönemde Ziraat, Fen Edebiyat, Mühendislik ve Mimarlık bölümlerinin açılmasına ve gerek duyuldukça bölüm sayısının artırılmasına karar verilmiştir (Başar & Selçuk, 2013, s. 45).

1957’de kurulan ve 1958 yılında öğrenci alımına başlayan Atatürk Üniversitesi bugün bünyesinde 399.922 öğrencisi, 2600 akademisyeni, 3000 idari kadrosu, 23 fakülte, 8 enstitü, 12 meslek yüksekokul, 2 konservatuvar, 9 idari bilim ve 34 araştırma- uygulama merkezi ile ülkenin büyük ve seçkin üniversitelerinden biridir. Atatürk Üniversitesi’nde 2017-2018 eğitim öğretim yılında 14.456 ön lisans, 42.631 lisans, 9,469 yüksek lisans ve 2.840 doktora öğrencisi olarak toplamda 69.396 öğrencisi bulunmaktadır (URL1)

Bu çalışmanın amacı Atatürk Üniversitesi’nde öğrenim gören öğrencilerin yaptığı harcamaların Erzurum ili ekonomisine katkısını incelemektir. Çalışmada ilk olarak konuyla ilgili alan yazın özet biçiminde verilmiştir. Ardından çalışmanın amacı, kullanılan yöntem ve çalışmanın öneminden bahsedilecek, nihayetinde yapılan anket sonucu elde edilen bulgular analiz edilip yorumlanmıştır.

1. ALANYAZIN

Yirminci yüzyılın ikinci yarısından sonra insanoğluna verilen önemin artmasıyla sağlık, eğitim gibi hizmetler önem kazanmıştır. Bundan dolayıdır ki tüm dünyada üniversite açma çalışmaları yoğunlaşmış ve yirmi birinci yüzyılın başından itibaren ise üniversite sayısında önemli artışlar meydana gelmiştir. Artan üniversite sayısı ile birlikte üniversitesiz bölge neredeyse kalmamıştır. Bu gelişme sonucunda üniversitelerde öğrenim gören öğrencilerin harcamalarının sağladığı ekonomik katkının ölçülmesi de önem kazanmıştır. Üniversitelerde öğrenim gören öğrenci harcamalarının o bölgenin, ilin ya da ilçenin ekonomisine katkılarını araştıran pek çok çalışma literatürde mevcuttur.

[Erkekoğlu \(2000\)](#), Cumhuriyet Üniversitesi'nin Sivas ili ekonomisine statik katkılarının incelendiği çalışmada direkt ve dolaylı olarak gelir ve istihdam hesaplamaları yapılmıştır. Çalışmanın sonucunda direkt ve dolaylı olarak toplam gelir etkisi 15,4 milyon TL'ye ulaşmış toplam istihdam ise 5000 kişiye yaklaşmıştır.

[Yaylalı vd. \(2006\)](#), Evren olarak Türkiye genelinde öğrenim gören öğrencilerini alan çalışmada farklı demografik özelliklere sahip öğrencilerin gelir ve harcama eğilimleri incelenmiştir.

[Görkemli \(2009\)](#), Selçuk Üniversitesi'nin il ekonomisine katkısını araştıran çalışmada 2002-2003 yılında üniversitenin direkt olarak 4,205 kişilik istihdam sağladığı ve bununla birlikte 41 milyon direkt gelir sağladığı sonucuna varılmıştır.

[Çalışkan \(2010\)](#), 2008-2009 yılında Uşak Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin harcama miktarlarının Uşak ili ekonomisine katkısının incelendiği çalışmanın sonuçlarına göre bir öğrencinin aylık ortalama harcaması 560 TL'dir. Harcama gruplarının cinsiyet dağılımlarına göre ise kız öğrencilerin aylık ortalama harcaması 539 TL iken bu ortalama erkek öğrencilerde 593 TL'dir. Erkek ve kız öğrenciler arasındaki harcama farklılığı kişisel bakım, eğlence, sigara ve alkol gibi harcamalardan dolayı oluşmuştur. Öğrenci harcamalarının Uşak ili ekonomisine katkısı ise yıllık olarak 50 milyon TL'yi geçmiştir.

[Akçakanat vd. \(2010\)](#), 2003-2009 yılları arasında Süleyman Demirel Üniversitesi'ndeki öğrencilerin harcama miktarları ve Isparta ekonomisine katkısının incelendiği çalışmada 2009 yılı için öğrencilerin aylık ortalama harcaması 474 TL olarak bulunmuştur. Bu harcamaların Isparta ili ekonomisine yıllık 81 milyon TL katkısı tespit edilmiştir. Çalışmada öğrenci harcamalarının %60'ının konaklama ve barınmaya yapıldığı sonucuna da varılmıştır.

[Çakır \(2011\)](#), Samsun On Dokuz Mayıs Üniversitesi'nde yapılan çalışmada öğrencilerin ortalama 300-400 TL arası harcama yaparak il ekonomisine katkı sağladığı sonucuna varılmıştır.

[Başar & Selçuk, 2013](#), tarafından 2012 yılı verileri ile yapılan araştırmada; Atatürk Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin harcamalarının analizi yapılmış ve il ekonomisine katkısı araştırılmıştır. Araştırma sonucunda öğrencilerin aylık ortalama harcamalarının 744,66 TL olduğu tespit edilmiştir. Öğrenci harcamalarının %15,7'lik kısmını barınma kalemi oluştururken %7,3'lük kısmını sportif faaliyetleri oluşturmaktadır. Çalışmada öğrenci harcamalarının il ekonomisine yıllık katkısının toplamda 186,3 milyon lira olduğu tahmin edilmiştir.

[Çayın ve Özer \(2015\)](#), Muş Alparslan Üniversitesi'ndeki öğrencilerin tüketim yapıları ve il ekonomisine katkılarını incelemişler ve öğrenci tüketim yapısının %97 ile yüksek olduğu sonucuna varılmıştır. Çalışmada ayrıca 2010-2011 eğitim öğretim dönemindeki öğrencilerin Muş iline dolaylı ve dolaysız olarak toplamda 894 kişilik bir istihdam katkısı olurken, dolaysız gelir katkısı toplam 11.075.394; dolaylı gelir katkısı ise 40.662.570 lira olarak tahmin edilmiştir.

2. ARAŞTIRMA

2.1. Araştırmanın Amacı

Bu çalışmada, Atatürk Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin 2018 – 2019 Eğitim-Öğretim dönemindeki yıllık harcamalarının incelenmesi, kategorize edilmesi ve bu sayede öğrenci harcamalarının Erzurum ili ekonomisine ne ölçüde katkıda bulunduğu değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla Atatürk

Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilere anket uygulanmış ve saha araştırmasından elde edilen veriler SPSS programı yardımı ile analiz edilip yorumlanmıştır.

2.2. Evren ve Örneklem

Araştırma için Atatürk Üniversitesi'nin sosyal, fen, sağlık ve eğitim bilimlerinde eğitim gören ön lisans, lisans, yüksek lisans ve doktora öğrencilerine uygulanacak anket için üniversite geneli toplam 68 bin öğrenci arasından 353 öğrenci rasgele olarak seçilmiş ve 25 sorudan oluşan anket uygulanmıştır.

2.3. Veri Toplama Aracı

Öğrencilere uygulanan anket, öğrencilerin okudukları bölüm, aile ikametgâhı, aile gelir düzeyi, aylık harcama tutarı, harcama kalemlerine göre harcamalarının dağılımı ile ilgili demografik nitelikte sorulardır. Ayrıca ankette 2018 ve 2019 yıllarına ait gelir -gider maliyetlerini hesaplamak için sorularda mevcuttur. Elde edilen veriler SPSS programı aracılığıyla analiz edilecek olup ve tanımlayıcı istatistiklerle analizleri yapılmıştır.

3. BULGULAR

Bu bölümde yapılan anket çalışmasında elde edilen veriler öğrencilerin genel özellikleri, yaşam maliyetleri ile ilgili algıları ve harcama yapıları başlıkları altında değerlendirilecektir.

3.1. Öğrencilerin Demografik Özellikleri

Öğrencilerin demografik özellikleri ile ilgili veriler Tablo 1'de verilmiştir. Ankete katılan öğrencilerin %45,9'u erkek ve %54,1'i kız öğrencilerden oluşmaktadır. Bu öğrencilerin %78,8'i 21-30 yaş arasında olup %86,7 oranıyla lisan öğrencilerini kapsamaktadır. Atatürk Üniversitesi'ni tercih eden öğrencilerin %42,8'i Doğu Anadolu bölgesinde ikamet etmektedir. Bu oranı %15,9 ile Karadeniz ve %12,5 ile Akdeniz izlemektedir. Üniversiteyi yurtdışından tercih edenlerin oranı ise sadece %1,7'dir.

Üniversitede öğrenim gören öğrencilerin 2018'deki gelir verilerine bakıldığında %88,1'inin 1500 TL'nin altında gelir sağladığı görülmektedir. Bu rakam 2019'de %86,7 oranındadır. Öğrenciler arasında 2018'de 1500 ve üzeri gelir sağlayanların oranı %11,9, 2019'de %13,3 tür.

4

Tablo 1. Öğrencilerin demografik özellikleri

		Frekans	Yüzde
Cinsiyetiniz	Bay	162	45,9
	Kadın	191	54,1
	Toplam	353	100,0
Yaşınız	10-20	85	24,0
	21-30	264	74,8
	31-40	3	0,8
	51-60	1	0,3
	Toplam	100,0	100,0
Bölümünüz	Sosyal bilimler	208	58,9
	Fen bilimleri	69	19,5
	Sağlık bilimleri	36	10,2
	Eğitim bilimleri	40	11,3
	Toplam	353	100,0
Aylık gelir (2017)	Yok	49	13,9
	1-750	186	52,7
	751-1500	76	21,5
	1501-3000	34	9,6
	3000 +	8	2,3
	Toplam	353	100,0

Tablo 1 (Devamı). Öğrencilerin demografik özellikleri

Aylık gelir (2018)	Yok	47	13,3
	1-750	169	47,9
	751-1500	90	25,5
	1501-3000	36	10,2
	3000 +	11	3,1
	Toplam	353	100,0
Eğitim durumunuz	Ön lisans	30	8,5
	Lisans	306	86,7
	Yüksek lisans	12	3,4
	Doktora	5	1,4
	Toplam	353	100,0
Ailenizin yaşadığı bölge	Akdeniz	44	12,5
	Marmara	41	11,6
	Ege	14	4,0
	Karadeniz	56	15,9
	İç Anadolu	20	5,7
	Doğu Anadolu	151	42,8
	Güneydoğu Anadolu	21	5,9
	Yurtdışı	6	1,7
Toplam	353	100,0	

3.2. Öğrencilerin Atatürk Üniversitesi'ne Yönelik Görüşleri

Bu bölümde öğrencilerin Atatürk Üniversitesi'ni tercih nedenleri ve üniversiteye yönelik düşünceleri değerlendirilecektir. Bu veriler Tablo 2'de verilmektedir.

5

Öğrencilerin Atatürk Üniversitesi'ni tercih nedeni olarak ilk sırada %34,0'lük oranla memlekete yakınlık cevabı bulunurken, bu cevabı %27,5 oranıyla üniversiteye giriş sınavından alınan puan izlemektedir. Üniversiteyi tercih eden öğrencilerin %39,7'lik kısmı çevrelerine üniversiteyi tavsiye edeceklerini ifade etmişlerdir. Öğrencilerden %24,1'lik kısmı tavsiye etmede kararsız kalırken %11,9 oranında tavsiye etmem ifadesi kullanılmıştır.

Tablo 2. Öğrencilerin Atatürk Üniversitesine Yönelik Düşünceleri

		Frekans	Yüzde
Atatürk Üniversitesi'ni tercih nedeniniz?	Memleketime yakın	120	34,0
	Eğitim kalitesi	66	18,7
	Fiziki imkânlar	3	0,8
	Sosyal imkânlar	3	0,8
	Yurtdışı imkânları	2	0,6
	Puanı	97	27,5
	Tavsiye	26	7,4
	Diğer	36	10,2
	Toplam	353	100,0
Atatürk Üniversitesi'ni arkadaşlarınıza tavsiye eder misiniz?	Kesinlikle tavsiye etmem	41	11,5
	Tavsiye etmem	42	11,9
	Kararsızım	85	24,1
	Tavsiye ederim	140	39,7
	Kesinlikle tavsiye ederim	45	12,8
	Toplam	353	100,0

3.3. Öğrencilerin Erzurum İlindeki Yaşam Maliyetleriyle İlgili Görüşleri

Bu bölümde öğrencilerin Erzurum ilinde eğitim süreleri boyunca yaşam maliyetleri hakkındaki düşünceleri ile ilgili veriler aktarılmıştır.

Tablo 3. Öğrencilerin Erzurum'daki Yaşam Maliyeti ile İlgili Görüşleri

		Frekans	Yüzde
Sizce Erzurum ilinde okumanın maliyeti, Alternatiflerine göre nasıldır?	Çok yüksek	68	19,3
	Yüksek	145	41,1
	Normal	126	35,7
	Düşük	10	2,8
	Çok düşük	4	1,1
Erzurum ilinde barınma maliyetleri sizce nasıldır?	Çok yüksek	49	13,9
	Yüksek	180	51,0
	Normal	117	33,1
	Düşük	6	1,7
	Çok düşük	1	0,3
Erzurum'da yiyecek içecek fiyatları sizce nasıldır?	Çok yüksek	54	15,2
	Yüksek	123	34,8
	Normal	159	45,0
	Düşük	15	4,2
	Çok düşük	2	0,6

Tablo 3'te Erzurum'daki barınma, okuma ve yiyecek-içecek maliyetleri ile ilgili veriler gösterilmiştir. Veriler incelendiğinde Erzurum'da okuma maliyeti öğrenciler tarafından %41,1 oranında yüksek bulunda da %35,7'lik kısmı okuma maliyetinin diğer illere göre normal olduğunu ifade etmiştir. Öğrencilerin çok düşük %1,1 oranında maliyetleri çok düşük bulurken %19,3'lük kısmı maliyetlerin çok yüksek olduğunu düşünmektedir.

Erzurum'daki barınma maliyetlerini öğrencilerin yarısından fazlası (%51,0) yüksek bulurken; %33,1'lik kısmı maliyetleri normal bulmaktadır. Öğrencilerin yalnızca %0,3'lük kısmı maliyetlerin çok düşük olduğunu ifade ederken, %13,9'lük kısmı maliyetleri çok yüksek bulmaktadır.

Yiyecek-içecek maliyetleri öğrencilerin yarına yakın kısmı tarafından (%45,0) normal olarak değerlendirilirken, %34,8'lik kısmı için yüksek, %4,22'lik kısmı için ise düşük olarak değerlendirilmektedir.

3.4. Öğrencilerin Harcama Gruplarının Sınıflandırılması

Çalışmanın bu bölümünde öğrencilerin yapmış oldukları harcamalar sınıflandırılarak değerlendirilecektir. Bu öğrenci harcamalarının ne kadarlık kısmının hangi harcama grubunda olduğunu göstererek konunun daha açık ifade edilmesine yardımcı olacaktır. Harcama gruplarının dağılımı Tablo 4 'te gösterilmiştir.

Tablo 4. Öğrencilerin Harcama Grupları Karşılaştırılması (2019-2013)

Harcama grupları	2019 Yılı Öğrenci bütçesindeki payı (%)	2013 Yılı Öğrenci bütçesindeki payı (%)
Barınma	22,9	15,7
Eğitim araçları (kırtasiye/kitap vb)	7,5	9,5
Giyim	11,8	12,0
İletişim & Haberleşme & İnternet	4,1	7,6
Ulaşım	11,9	10
Enerji	2,5	14,6
Sportif Aktivite	6,7	7,3
Kültürel Aktivite	24,9	8,3
Yeme - İçme	7,7	15,0
TOPLAM	100,0	100,0

Atatürk Üniversitesi'nde eğitim gören öğrenci harcamalarının %24,9 unu kültürel aktiviteler oluşturmaktadır. Literatürdeki çalışmalardan 2013 yılında Selçuk ve Başar'ın yaptığı araştırmada bu oran %8,3 olarak görülmektedir. Oranlar karşılaştırıldığında 2019 yılında toplam harcamalar içerisinde kültürel aktivitelere harcanan paylar 2013 yılına göre artış göstermiştir. Bunun nedeni olarak Erzurum ilinde kültürel alanların sayısında yaşanan artış gösterilebilir. Yıl boyunca çeşitli kurum ve kuruluşlar çeşitli etkinlikler düzenlemektedir. Müzeler haftasında, baharın gelişi sebebiyle düzenlenen şenlik, konser, resim sergileri ve kültürel gezilerin yanında dini ve tarihi değerler için düzenlenen konferans ve söyleşiler kültürel aktivitelere örnek olarak gösterilebilir. Düzenlenen bu aktivitelerin yanında her geçen yılda daha fazla gelişen şehirde sinema, tiyatro, müze gibi mekânların sayısındaki artış da öğrencilerin kültürel aktivitelere ayırdığı payları artırmış olabilir.

Yine aynı çalışmaya atfen bir karşılaştırma yapacak olursak, kültürel etkinlikte yaşanan artışın sportif aktivitelerde gerçekleşmemiş olduğunu görürüz. 2013 yılında toplam harcamalar içerisinde sportif faaliyetlere ayrılan pay %7,3 iken, bu oran 2019 da %6,7 seviyesine gerilemiştir. Kış turizm merkezi olan ve çeşitli sportif organizasyonlarına ev sahipliği yapan şehirde, sportif alt yapının ve spor tesis sayısının yeterli olduğu düşünüldüğünde, düşüşün sebebinin sosyal ve kültürel yapıdaki değişiklikler olduğu düşünülebilir.

2013 de öğrenci harcamalarının %15,7'lik kısmı barınma harcamasını oluştururken bu rakam 2019 yılında %22,9 oranına yükselmiştir. Bu durum, öğrenci sayısındaki artış oranının, konaklama ünitelerindeki artış oranından daha fazla olması durumuyla açıklanabilir. Öğrenci sayısındaki artışa paralel yurt uygun fiyatlı barınma imkânı sağlanamaması, öğrencilerin ev gibi yüksek maliyetli yerlerde kalmasına neden olabilir. Bu da toplam harcamalar içerisinde doğal olarak barınmanın payının artmasına neden açıklanabilir.

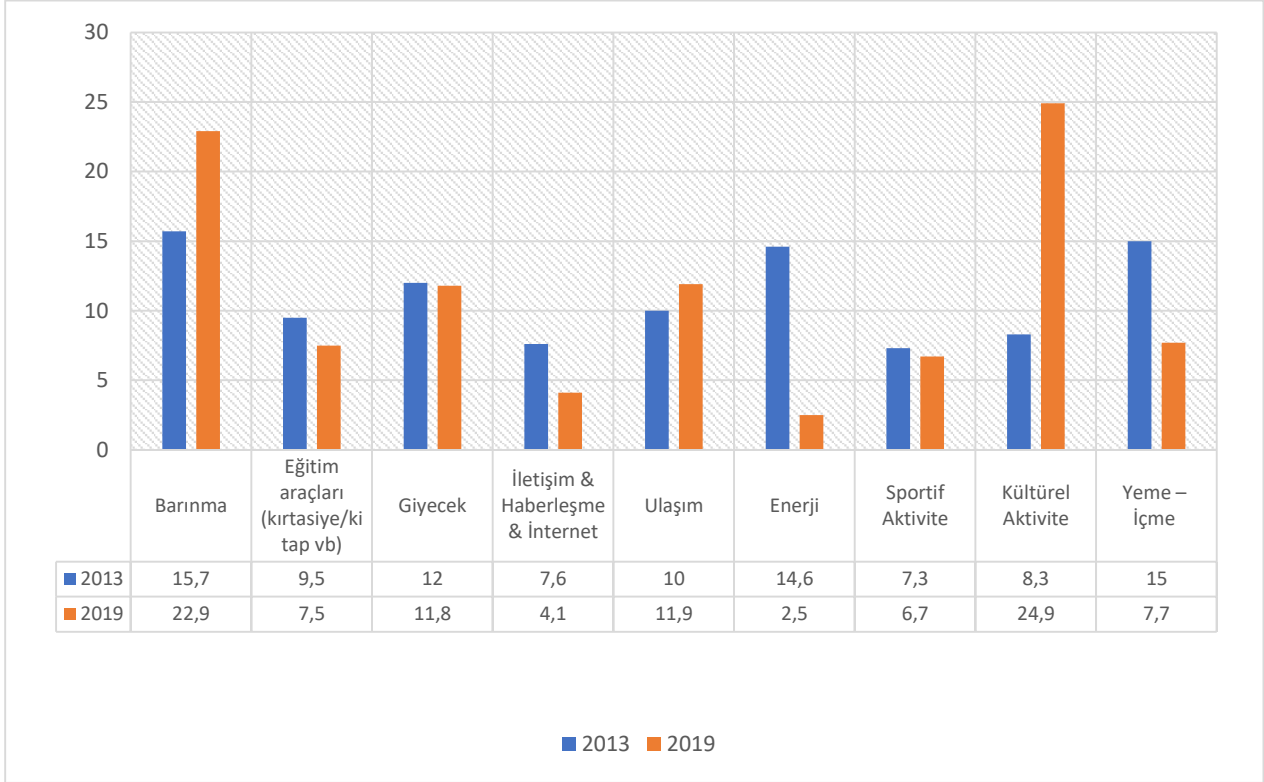
Öğrenci harcamalarında eğitim araçları %7,5, enerji %2,5 ve giyim %11,8 olarak gerçekleşmektedir. Harcama gruplarında 2013 yılında yapılan çalışma ile karşılaştırıldığında, yeme-içme ve haberleşme gruplarında 2019 yılı harcama verilerinde bir düşüş gözlenmektedir. 2013 yılında yeme-içme harcaması %15,0 iken bu oran 2019'daki çalışmamızda %7,7 oranına düştüğü görülmüştür. Üniversitenin sunduğu imkânların artması, öğünlerin uygun fiyatlarla öğrenci yemekhanelerinde sunulması, yurtlarda sunulan ürün çeşitliliğinin artması ve uygun fiyatların öğrencilerin yeme-içme harcamalarında azalışa neden olduğu söylenebilir.

7

Aynı durum haberleşme harcamasında da gözlenmektedir. Son yıllarda telefon şirketlerinin sunduğu internet, dakika, mesaj gibi kampanyaların artmış olması ve de birçok özelliği uygun fiyatlarla paket halinde sunmaları buna sebep olarak gösterilebilir. Ayrıca yurt ve pansiyonlarda öğrencilerin ortak olarak kullandığı internet olanağı da bu harcamanın düşmesine sebep olduğu söylenebilir.

Çalışmanın başlangıcında da söylendiği gibi, 2013 yılında Selçuk ve Başar tarafından yapılan araştırmanın bulgularının çalışmamızla karşılaştırılacağı ve bu sayede yaklaşık yedi yıllık süreçteki değişikliklerin de anlaşılabilmesinin, çalışmanın değerini artıracacağı söylenebilir.

Bu nedenle karşılaştırmanın daha iyi anlaşılabilir olabilmesi için Şekil 1 hazırlanmıştır. Şekilde 2013 yılındaki çalışma verileri ile 2019 verileri karşılaştırılmış ve bu sayede iki yılda oluşan farklılıkların daha net görülebilmesinin sağlanması amaçlanmıştır.

Şekil 1. 2013-2019 Yılları Arasındaki Harcama Grupları

8

4. ÖĞRENCİ HARCAMALARININ EKONOMİK KATKISI

Çalışmada ankete katılan öğrencilerin verdiği cevaplar değerlendirildiğinde 2018-2019 Eğitim öğretim dönemi içerisinde ortalama bir öğrencinin aylık 1.044,63 TL harcama yaptığı sonucuna ulaşılmıştır. Bu sonuçtan yola çıkarak Atatürk Üniversitesi'nde Eğitim gören örgün ve ikinci öğretim 69,417 öğrenci ve Erzurum Teknik Üniversitesi'nde öğrenim gören örgün ve ikinci öğretim 4.000 öğrenci toplam 73,417 öğrencinin ilde 9 ay süreyle kaldığı varsayıldığında ekonomik katkı aşağıdaki şekilde hesaplanabilir;

4.1. 2018 – 2019 Eğitim Öğretim Yılı Ekonomik Katkı:

i. Aylık Toplam Ekonomik Katkı (ATEK)

$$\text{ATEK} = \text{Bir aylık öğrenci harcaması ortalaması} \times \text{Öğrenci Sayısı}$$

$$= 1.044,63 \times 73.417$$

$$= 76.693.601 \text{ TL}$$

Öğrenci harcamaları aylık olarak ekonomiye 76.693.601 TL katkı sağlamaktadır.

ii. Yıllık Toplam Ekonomik Katkı (YTEK)

$$\text{YTEK} = \text{Yıllık Toplam Ekonomik Katkı} \times \text{Kalınan Süre(ay)}$$

$$= 76.693.601 \times 9 \text{ ay}$$

$$= 690.242.406 \text{ TL}$$

Öğrenci harcamaları yıllık olarak ekonomiye 690.242.406 TL katkı sağlamaktadır.

4.2. Harcama Çarpanı ve Toplam Ekonomik Katkı

Atatürk Üniversitesi kampüsünde bulunan örgün ve ikinci öğretim öğrencileri ile Erzurum Teknik Üniversitesi öğrencilerini toplamı olan 73,417 öğrenci dikkate alınarak, harcama çarpanı hesaplanmıştır. Buna göre;

Çalışmada öğrencilerin 2018 aylık ortalama geliri 1.089 TL ve aylık ortalama harcama tutarı ise 922,62 TL'dir. 2019 da ise aylık ortalama geliri 1.231 TL ve aylık ortalama harcama tutarı ise 1.044,63TL'dir.

Bu bilgilerden yararlanarak öğrencilerin marjinal tüketim eğrileri aşağıdaki şekilde hesaplanabilir;

$$mte = \Delta C / \Delta Y$$

$$mte = -122,01 / 142$$

$$mte = -0,86$$

ΔC = Harcamalardaki artış miktarı

ΔY = Gelirdeki artış miktarı

Bu durum öğrencilerin gelirlerinde meydana gelen her 100 liralık artışın 86 lirasını harcarken geriye kalan 14 TL'yi tasarruf ettiklerini göstermektedir.

Bu sonuçtan hareket ederek çarpan denkleminde sonucu yerleştirelim;

$$k = 1 / (1 - c)$$

$$k = 1 / (1 - 0,86)$$

$$k = 7,14$$

Çarpan katsayısını yıllık ekonomik toplam katkı ile çarparsak toplam ekonomik katkıyı bulunmuş olacaktır. Buna göre;

9

$$\begin{aligned} \text{TEK} &= \text{Yıllık Ekonomik Katkı} \times \text{Çarpan Katsayısı} \\ &= 690.242.406 \times 7,14 \\ &= 4.928.330.779 \text{ TL} \end{aligned}$$

Atatürk Üniversitesi'nde eğitim gören öğrenci harcamalarının il ekonomisine toplam katkısı 4.928.330.779 TL'dir. Bu katkı öğrenci harcamalarının il ekonomisindeki yerinin ne kadar önemli olduğunu da bir göstergesidir.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu çalışmada Atatürk Üniversitesi'nde öğrenim gören öğrencilerin harcamaları gruplandırılarak analiz edilmesi ve bu harcamaların il ekonomisi üzerindeki katkısı belirlenmesi amaçlanmıştır. Üniversite bünyesinde eğitim gören öğrencilerin eğitim süreleri boyunca yaptıkları harcamalar ve giderler il ekonomisine önemli katkılar sağlamaktadır.

Bu çalışmada varılan sonuçlar üniversite yapısının il ekonomisi üzerinde azımsanmayacak düzeyde katkısı olduğu hakkında önemli bilgiler vermektedir. Ekonomi üzerindeki bu katkıyı arttırmak için öğrenci harcamalarının kompozisyonu önemlidir. Zira bazı harcama kalemleri il ekonomisine önemli katkıda bulunurken, bazı harcama kalemleri ise il ekonomisinden sızmalar olarak değerlendirilebilir. Örneği bir öğrencinin ildeki lokantaya ödediği paralar il ekonomisinde önemli etkisi yaratırken, GSM firmalarına ödenen paralar ekonomiden sızmalar olarak karşımıza çıkar.

Harcamaların sınıflandırılması ili ekonomisinin büyümesi ve şehrin kalkınması konularında üretilecek politikalara ışık tutabilir. Örneğin harcama gruplarında konaklamaya ödenen paraların öğrenci bütçesinde tuttuğu yer öğrenci aleyhine geliyorsa (örneğin 2013'te %15,7; 2019'da %22,9) o zaman ilde yurt, pansiyon gibi yatırımların artırılması gerektiği söylenebilir. Bu durum konaklama işletmesi yapacak girişimcilerin desteklenmesi gerektiği yönünde politika yapıcılara bir ışık tutabilir.

Öğrencilerin Erzurum'da kalış sürelerinin ekonomi için ek katkı sağlaması önemli noktalardan biridir. Sadece eğitim süresi için kalan öğrenciler bu süre sonunda memleketlerine dönmekte bu durum özellikle yaz aylarında öğrencilerden elde edilen gelir miktarında önemli bir düşüşe sebep olmaktadır. Bunun en aza indirilmesi ve

gelirin artırılması için öğrencilere Erzurum'da staj olanakları sunulabilir. Bu bazı kurum ve kuruluşların anlaşmaları ile mümkün olabilecektir.

Çalışmamızda Atatürk Üniversitesi ve Erzurum Teknik Üniversitesi'ndeki örgün ve ikinci öğretimdeki yaklaşık 73 bin öğrenci arasından belirlenen 353 örneklemin tamamı kampüs içerisinde aktif olarak eğitim alan öğrencilerden oluşmaktadır. Bu nedenle Erzurum'un ilçelerinde bulunan meslek yüksekokullarındaki öğrencilerin harcama görüşleri kapsam dışında kalmıştır. Bu konu farklı bir çalışma konusu olarak belirlenebilir ve ilerleyen dönemlerde ilçeler yönünden durum çalışılabilir.

Ayrıca çalışma tasarlanırken, açık ve uzaktan öğrenim gören öğrenciler kapsam dışında bırakılmıştır. Oysa bu fakültelerde uzaktan eğitim alan çok sayıda öğrenci vardır. Öyle ki 2019 yılı itibariyle Atatürk Üniversitesi Açık Öğretim Fakültesine kayıtlı 180 bin öğrenci bulunmakta ve toplamda 117 milyon lira tutarında harç ödemektedirler. Ancak bu öğrenciler aktif olarak Erzurum'da bulunmadıklarından söz konusu harcama grupları için bir ödeme yapmamaktadırlar. Kapsam dışına alınma gerekçelerinden ilki budur. İkincisi; öğrencilerin bir kamusal gelir sınıfına giren öğrenim harçlarının devletin bütçe geliri olmasıdır. Bu açıdan bu öğrenim harçlarının ekonomik katkısının hesaplanabilmesi farklı bir analiz yapmayı zorunlu kılar.

Etik Kurul Onayı: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 90, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı TR Dizin Etik Kurul Kriterleri ve Türkiye'nin taraf olduğu anlaşmalar gereğince insandan anket, mülakat, odak grup çalışması, deney vb. yollarla veri toplanmasını içeren çalışmalarda Etik Kurul Onay Belgesi alınması zorunludur. 2020 yılı öncesinden tamamlanmış çalışmalardan Etik Kurul Onay Belgesi istenmemektedir.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm aşamalarında etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumun Journal of Tourism Research'in hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk yazarlara aittir.

Destek Bilgisi: Bu çalışmanın hazırlanması süresince herhangi bir bireyden ya da kurumdan aynı ya da nakdi bir yardım/destek alınmamıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı: 1. yazar katkı oranı: %50, 2. yazar katkı oranı: %50

KAYNAKÇA

- Akçakanat, T., Çarıkçı, İ., & Dulupçu, M. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Buldukları İl Merkezine Ekonomik Katkıları ve Harcama Eğilimleri: Isparta 2003–2009 Yılları Örneği . *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi Aralık 2010, Sayı:22*.
- Atik, H. (1999). Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Katkıları: Teori ve Erciyes Üniversitesi Üzerine Bir Uygulama. *Erciyes Üniversitesi İ.İ.B.F Dergisi*.
- Başar, P., & Selçuk, D. (2013). *Üniversitelerin Bölge Ekonomisi Üzerine Etkileri: TRAI Ölçeğinde Bir Uygulama*. Ankara: Sage Yayıncılık .
- Çakır, M. A. (2011). On Dokuz Mayıs Üniversitesinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Sosyo-Ekonomik Özelliklerinin Samsun İline Katkısı. *Samsun Sempozyumu*.
- Çalışkan, Ş. (2010). Üniversite Öğrencilerinin Harcamalarının Kent Ekonomisine Katkısı: Uşak Üniversitesi Örneği . *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi* .
- Çayın , M., & Özer, H. (2015). Üniversitelerin İl Ekonomisine Kakısı ve Öğrencilerin Tüketim Yapısı: Muş Alparslan Üniversitesi Örneği . *Dokuz Eylül Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*.
- Erkekoğlu, H. (2000). Bölge Üniversitelerin Yerel Ekonomiye Katkıları: Sivas Cumhuriyet Üniversitesi Örneği. *rciyes Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16,*.
- Görkemli, H. (2009). Selçuk Üniversitesi'nin Konya Kent Ekonomisine Etkileri. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 22, .*
- Kömürlü, E. (2019). 1960'lara kadar Türkiye'de İlk Üniversitelerin Kuruluşları. *Üniversite Araştırmaları Dergisi,*.
- ¹¹ URL 1, Atatürk Üniversitesi WEB Sayfası . (2020, nisan 7). <https://www.atauni.edu.tr/> adresinden alındı
- Yaylalı, M. (2006). Üniversite Gençliğinin Gelir Harcama Kalıplarının Araştırması Erzurum Atatürk Üniversitesi Yayın No: 957 .

Geliş / Received: 30 Ocak 2022 / January 30 2022 - Kabul / Accepted: 1 Haziran 2022 / June 1 2022

Yayın / Published: 30 Haziran 2022 / June 30 2022

Makalenin Türü: Type of article (Araştırma / Research)

To Cite This Article: Çavuş, A., & Gürğah, A.(2022). Etkinlik Turizmi Kapsamındaki Festivallerin Yerel Halk Üzerindeki Olumsuz Etkilerinin Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma: Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali Örneği. Journal of Silk Road Tourism Researches, 2 (1), 12-23

ETKİNLİK TURİZMİ KAPSAMINDAKİ FESTİVALLERİN YEREL HALK ÜZERİNDEKİ OLUMSUZ ETKİLERİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ARAŞTIRMA: ULUSLARARASI SİLİFKE MÜZİK VE FOLKLOR FESTİVALİ ÖRNEĞİ

A STUDY ON THE DETERMINATION OF THE NEGATIVE EFFECTS OF FESTIVALS WITHIN THE SCOPE OF EVENT TOURISM ON LOCAL PEOPLE: THE CASE OF THE INTERNATIONAL SİLİFKE MUSIC AND FOLKLORE FESTIVAL

12

Ahmet ÇAVUŞ *

Alim GÜRGAH **

Özet

Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali, 1974 yılından beri düzenlenmekte olup, ilçe turizmi açısından önemli bir yere sahiptir. Araştırma ile Mersin'in Silifke ilçesinde düzenlenen Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali'nin yerel halk üzerinde bıraktığı olumsuz etkilerin belirlenmesi, bu olumsuz etkilerin minimum düzeye indirilerek gelecek yıllarda yapılacak olan festivaller için fayda sağlaması amaçlanmaktadır. Araştırma, Silifke ilçesinde ikamet edenler içerisinde festivale katılım sağlamış 394 kişiye uygulanan ölçek verileri esas alınarak hazırlanmıştır. Katılımcılardan festival süresince kentte yaşanan negatif durumlarla ilgili ölçekteki ifadelerle cevap vermeleri istenmiştir. Yerel halk festival sırasında kentteki hizmetlerin ve ürünlerin fiyatlarında artış meydana geldiğini, şehrin caddelerinde kalabalık oluştuğunu, çevrede gürültü kirliliğinin yaşandığını ve şehirde otopark sorunu yaşandığını ifade etmişlerdir. Bu bulgular sonucunda; festivalin düzenleyicileri olan yerel yöneticilerin ve diğer paydaşların, Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali'ni daha verimli ve sürdürülebilir hale getirebilmeleri için organizasyon planlamalarını gözden geçirmesi festival katılımcıları ve yerel halk için önemli bir yere tutmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Etkinlik Turizmi, Silifke Müzik ve Folklor Festivali, Yerel Halk

Abstract

The International Silifke Music and Folklore Festival has been held since 1974. This festival, which has been held for years, has an important place in terms of district tourism. The aim of this study is to determine the negative effects of the International Silifke Music and Folklore Festival held in the Silifke district of Mersin within the framework of event tourism on the local people. It is aimed to minimize these negative effects and to benefit the festivals to be held in the coming years. The study was shaped based on the survey data applied to 394 participants who participated in the festival among the residents of Silifke district. Participants were asked to respond to the statements in the questionnaire about the negative situations experienced in the city during the festival. Participants stated that there was an increase in the prices of services and products in the city during the festival, there was a crowd on the streets of the city, noise pollution was experienced in the environment and there was a parking problem in the city. As a result of these findings; It is important for the festival participants and local people that local administrators and other stakeholders, who are the organizers of the festival, review the organization planning in order to make the International Silifke Music and Folklore Festival more efficient and sustainable.

Key Words: Event Tourism, International Silifke Music and Folklore Festival, Local Community

* Doç. Dr., Atatürk Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Turizm Rehberliği Bölümü, ahmetcavus@atauni.edu.tr, ORCID No: 0000-0002-7359-1273

** Yüksek Lisans Öğrencisi, Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi, Turizm Araştırmaları Enstitüsü, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü, gurgah444@gmail.com, ORCID No: 0000-0002-8851-9004

Bu makale araştırma ve yayın etiğine uygun hazırlanmış ve intihal incelemesinden geçirilmiştir.

GİRİŞ

Etkinlik kavramı günümüzde sıklıkla karşımıza çıkan kavramlardan birisi haline gelmiştir. Etkinlikler belirli bir temayı bünyesinde barındıran bir turizm ürünüdür. Etkinliklerin; toplumlara sağladığı ekonomik katkının yanı sıra, gelenekleri yaşatma ve toplumsal kimliği koruma gibi kültürel faydaları bulunmaktadır.

Birçok farklı aktivite etkinlik kavramının altında toplanabilir. Bunlardan biri festivallerdir. Festivaller; ilgilerine göre halkın tüm kesimi tarafından katılım sağlayabildiği, periyodik olarak tekrar eden etkinliklerdir (Bilgili, Yağmur, & Yazarkan, 2012). Festivaller, yerel halka veya topluma sağlamış olduğu yararlar ile halk tarafından benimsenmiş ve düzenlenmesinden memnuniyet duyulan aktivitelerden birisi haline gelmiştir. Festivallerin yararlarının yanı sıra farklı başlıklar altında olumsuz etkileri de mevcuttur. Bu olumsuz etkiler; çevresel, kültürel, toplumsal ve ekonomik vb. etkiler olarak söylenebilir.

Yapılan çalışmalar incelendiğinde, çoğunlukla festivallerin olumlu etkileri üzerinde durdukları görülmektedir. Ancak olumsuz etkilerini inceleyen az sayıda çalışmaya rastlanılmıştır. Araştırmada Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali'nin yerel halk üzerindeki olumsuz etkisinin üzerinde durulmuştur. Etkinlik turizmi kapsamında yer alması, köklü bir tarihe sahip olması, her yıl binlerce katılımcı ağırlaması ve uluslararası bir festival olmasından dolayı Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali araştırma için uygun görülmüş ve seçilmiştir.

Bu araştırma, festivallerin olumsuz etkilerinin olabileceğini de göstermeyi hedeflemektedir. Dolayısıyla bu festivalin bireyler üzerinde olumsuz etki bırakıp bırakmadığını inceleyebilmek için bu araştırmanın yapılmasına karar verilmiştir. Ayrıca geleneksel bir festival olan Silifke Müzik ve Folklor Festivali'ni bu açıdan değerlendirmek, yerel halkın bu konudaki bakış açısının ortaya koymak ve öneriler getirmek de hedeflenmektedir. Araştırmanın amacı; festivalin Silifke'de oluşturduğu olumsuz etkilerin bilinmesini sağlayarak bunların minimum düzeye indirilmesine katkı sunmaktır. Böylece hem festivali düzenleyen kurum ve kuruluşların bundan sonraki festival organizasyonlarında onlara yol göstermiş olmak hem de festivale katılan yerel halkın ve diğer katılımcıların bu olumsuz etkilerden en az şekilde etkilenmesini sağlamaktır.

1. FESTİVAL KAVRAMI

Festivaller müzik, tiyatro, el sanatları, yemek, tarihi olaylar, dinsel gelenekler vb. olayların tema olarak seçildiği ve bu temalar üzerinden yapılan kutlama ve eğlencelerdir (Ekin, 2011). Başka bir tanımda ise, takvimi önceden kararlaştırılmış, bulunduğu bölgenin kültürünü ve değerlerini yansıtan etkinlikler olarak açıklanmıştır (Üst Can & Can, 2017).

Festivaller, bireylerin geçmişten edindikleri kültür alışkanlıklarıyla bugünkü var olan kültür alışkanlıklarını harmanlayarak kısıtlı vakit ve mekân içinde, bireylerin hoş vakit geçirmelerine, sosyalleşmelerine ve eğlenmelerine imkân sağlamaktadır (Atak, 2009).

Bireyler zevk ve beğenilerine göre bu festivallere katılım sağlayarak, hem eğlenme ihtiyaçlarını gidermekte hem de boş zamanlarını değerli kılmaktadırlar. Bireylerin festivalleri tercih etmelerinin nedenlerinin başında rutin yaşamlarından farklı bir zaman geçirme ve eğlence fırsatlarının olması gelmektedir (Ekin, 2011).

1.1. Festivallerin Düzenlenme Nedenleri ve Turizmde Önemi

Geçmişe dönüp bakıldığında festivaller zor ve sıkıcı günlük yaşamdan kurtulmak için bir fırsat olarak görülmüştür. Mesela, Avrupa'da sanayi inkılabından önce günlük yapılan aktiviteler festivallerle birlikte yapılmıştır. Günümüz dünyasındaki toplumlarda, etkinlik gerçekleştirme amaçlarında farklılıklar oluşmaya başlamıştır. Festivallerin düzenlenme nedenlerinden biri düşük olan maliyetlerdir. Gerçekleştirme maliyeti bakımından festivalleri tiyatro ve konserlerle kıyasladığımızda festivallerin daha az maliyetli olduğunu ve buna bağlı olarak festival sayılarının arttığını söylemek mümkündür (Felsenstein & Fleischer, 2003). Toplumlar artık etkinlikleri buldukları ülkeye veya bölgeye turistleri çekmek için düzenlemektedirler. Düzenlenen etkinlikler sayesinde turizmde elde edilen geliri arttırmayı hedeflemektedirler (Shone & Parry, 2004). Ayrıca etkinlikler ve festivaller sayesinde yöreyi ziyaret eden ziyaretçiler ile yörede bulunan yerel halkın arasındaki etkileşim ve iletişim de sağlanmaktadır. Bundan dolayıdır ki etkinlikler, hem yöre halkı için hem de ziyaretçi için ayrı bir öneme sahiptir (Çavuş & Baki, 2020).

Konu kapsamında yapılan bazı araştırmalara göre gelenek haline gelmiş yerel aktiviteler, dini ritüeller vb. gibi etkinlikler bazen birer turizm faaliyeti olarak düzenlenebilmektedir. Bu yüzden bu etkinlikler tekrar

düzenlenebilmekte ya da uygun değişiklikler yapılarak tekrar kurgulanabilmektedir. Hatta bazı zamanlarda ana hedefi bölgeye turist çekmek olan festivaller üretilmekte ve bu festivaller paydaşlar tarafından desteklenmektedir (Sert, 2017).

Festivallerin yörenin turizm tanıtım aleti olarak kullanılmasının bazı nedenleri vardır. Bu nedenler aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir (Felsenstein & Fleischer, 2003):

- Yöredeki turizm mevsiminin zamana yayılmasını sağlaması,
- O yörenin bir turizm bölgesi olduğunu akıllarda yer edinmesini sağlaması,
- Yörenin ekonomik etkinliklerine destek sağlaması,
- Katılımcılar tarafından başarılı bulunan festivallerin o yörenin olumlu bir izlenim kazanmasına yardımcı olması,
- Yapılan festivallerin yöresel turizme olan isteği artırması.

1.2. Festivallerin Bölgeye Olan Olumlu ve Olumsuz Etkileri

Festivaller, düzenledikleri bölgelerin olumlu imajlarını daha ileri taşımak ve olumsuz imajlarını azaltmada veya minimum düzeye indirmede önemli etkilere sahiptir. Festivalleri yalnızca sanatsal etkinlikler olarak düşünmek yanlış olur. Festivallerin buldukları bölgelerde ekonomik, şehirselsel ve bölgesel iyileşme ve kalkınmada anahtar bir rolünün olduğu unutulmamalıdır. Buna ilaveten, var olan kültürün sonraki kuşaklara aktarılmasında ve bölgenin kendine mahsus değerlerini ayakta tutmada önemli bir misyona sahiptir (Atak, Tatar, & Tunaseli, 2017).

Festivallerde toplum üyeleri kendi kültürlerini ve alışkanlıklarını geliştirmekle birlikte ziyaretçilerle bu deneyimlerini paylaşma imkânını elde etmektedirler (Yolal, Gürsoy, Uysal, Kim, & Karacaoğlu, 2016). Festivale katılım sağlayan insanlar yeni yerleri görme, yeni kültürler ile tanışıp bilgi sahibi olma imkânı elde ederler (Kozak & Bahçe, 2012). Festivale katılım sağlamak amacıyla farklı bir yere giden bireyler gittikleri yerdeki topluma kendi kültürlerini, inanışlarını, alışkanlıklarını tanıtmaya fırsatı elde ederler (Kozak, Kozak, & Kozak, 2010). Bunun doğal sonucu olarak ise orada bulunan halk bu kültür ve alışkanlıklardan etkilenebilmektedirler. Böylece her iki taraf için de kültür alışverişi sağlanabilmekte ve kültürlerarası etkileşim gerçekleşmektedir (Sert, 2013).

Festivallerin düzenledikleri bölgeye veya yöreye ekonomik getirisi oldukça fazladır. Bilhassa festival süresince o yörenin yerel ürünlerine talep oldukça artmaktadır. Küçük el işi ürünleri, yerel lezzetler gibi uğraşlarla daha çok kadınlar ilgilendiğinden onlar daha iyi fırsatlar elde edebilirler. Bununla sınırlı kalmamakla beraber, bölgeyi ziyaret eden turistler festivalden ötürü şehirde kalma süresini uzatma tercihinin gidip yöreye ticari ve ekonomi anlamında olumlu katkı sağlamaktadır (Sağlamtaş, 2019). Böylece küçük esnafından büyük işletmelere kadar her kesim festivalin ekonomik getirisinden faydalanmaktadır. Bölgenin ekonomisinin gelişim sağlaması haliyle o bölgedeki insanların yaşam kalitesini pozitif yöne doğru çekmektedir (Küçük, 2013). Festivalin gerçekleşmesiyle oraya gelen yerli ve yabancı turistler sayesinde bölgede yaşayan insan sayısı belirli bir süreliğine de olsa artmaktadır. Bundan dolayı bölgede üretilen ürünlere talep artmakta ve üretim hız kazanmaktadır. Hatta bölgedeki insanlar yeni ürünler ve hizmetler talep etmekte ve o zamana kadar bölgede var olmayan ürünler ve hizmetler üreticiler tarafından üretilmektedir. Böylece ekonomiye yeni ürünler, yeni hizmetler ve yeni pazarlama yöntemleri girmiş olmaktadır (Atak, 2009).

Festivallerin çevresel etkileri de mevcuttur. Bu çevresel etkiler aşağıdaki gibi sıralanabilmektedir (McDonnell, O'Toole, & Allen, 1999):

- Çevrenin göze hoş gelecek şekilde yeniden düzenlenmesi,
- Çevrenin planlı olacak şekilde düzenlenmesi,
- İnsanlarda çevreye karşı koruma ihtiyacı ve bilinci oluşması,
- Telekomünikasyon ve ulaşım fırsatlarının artması,
- Alt yapının bakımı ve eksiklerinin giderilmesi.

Festivallerin bölgelerine sağladığı her ne kadar birçok olumlu katkıları olsa da olumsuz etkileri de mevcuttur. Ekonomi açısından bakıldığında bazı el emeği ürünlerin üretiminin sanayi üretim tarzına geçmesi, haksız ticarileşmenin artması, bölgede yer alan gayrimenkul fiyatlarının düzensiz artması, bölgedeki ürün ve hizmet fiyatlarının yine düzensiz artması gibi olumsuz etkiler mevcuttur (Felsenstein & Fleischer, 2003; Kozak, Kozak, & Kozak, 2010). Çevrede oluşabilecek çöp yığınları, bölgedeki alanların tahrip edilip kullanılması, bölgede yaşanabilecek temiz hava ve su sıkıntısı gibi etkiler olumsuz çevresel etkiler olarak sıralanabilir (Inskoop, 1991). Toplumsal kimliğin yabancılaşma riski, bölge toplumunun alışık olmadığı zararlı tavır ve hareketlerin sergilenmesi, olumsuz toplum imgesinin oluşturulmaya çalışılması, toplumsal bünyenin değişme ihtimali, yörede yaşayan bireylerin şehirden ayrılması, âdet ve geleneklerin bozulması veya kaybolması gibi etkiler de olumsuz kültürel etkiler olarak sıralanabilir (McDonnell, O'Toole, & Allen, 1999; Babacan & Göztaş, 2011).

1.3. Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali

Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali, Silifke Belediyesi'nin himayesi altında gerçekleştirilmektedir. İlki 1974 yılında gerçekleştirilen festivalin o zamanki ismiyle Müzik ve Folklor Festivali olarak başlamıştır ve her yıl (pandemi şartlarında 2020 ve 2021 dışında) düzenli olarak gerçekleştirilmektedir. Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali, 17 Ocak 2017 tarihinde Uluslararası Dünya Folklor Festivalleri Konseyi üyesi konumuna gelmiştir ve böylece festivali koruma altına almak hedeflenmiş olup festivalin devamlılığı sağlanmaya çalışılmıştır. Ayrıca festival Türkiye'nin 3.büyük uluslararası festivali olma özelliğini de elinde bulundurmaktadır (Saçlı, 2020). Yılda bir kez genellikle Mayıs veya Haziran aylarında Silifke'nin Anıt Meydanı'nda festival düzenlenmektedir. Festival genellikle bir hafta kadar sürmektedir. Yurt içinden ve yurt dışından da ziyaretçiler ve yarışmacılar etkinliklere katılım sağlamaktadır. Ayrıca bu festival, Silifke yöresi için büyük önem arz etmektedir. Kültürel alışveriş, ekonomik canlanma, turist sayısındaki artış vb. pozitif olaylar festival sayesinde yörede daha da fazla hissedilmektedir. Silifke'ye özgü yöresel yemekler, meşhur Silifke yoğurdu ve Silifke çileği gibi yöreye ait unsurlar da festival sırasında tanıtımı yapılmaktadır.

Silifke ilçesinin ulusal ve uluslararası tanıtımı, festivale gerek yurt içinden gerekse yurt dışından gelen misafirlerle kültürel anlamda alışveriş yapmak, halkı günlük hayatın rutin işlerinden kurtarıp moral ve eğlencesini arttırmak, sanatçılara destek olmak ve onların eserlerini tanıtımını yapmasında yardımcı olmak, genç yetenekli bireylere destek olmak ve gençleri tanınmasında yardımcı olmak festivalin hedefleri arasındadır. Festivalin yapıldığı hafta yöre tarafından 'Uluslararası Kültür Haftası' olarak adlandırılır. 2014 yılında 41.si düzenlenen festival nedeniyle Silifke Belediyesi tarafından 2014 yılı 'Yörük Yılı' ilan edilmiştir (URL 1). 2014 yılının 'Yörük Yılı' ilan edilmesinde o dönemin yerel yöneticileri tarafından festival boyunca geleneksel sportif faaliyetler, yörük kültürünü yaşatan çadırlar, yarışmalar, konserler, sergiler, yöresel seyirlik oyunlar ve halk oyunları gruplarının gösterilerine yer verilmesine karar kılmaları etkili olmuştur.

Festival için ilçe halkı bir bütün olur. Yerel halktan kişilere festivalde farklı görevler verilir. Mesela kadınlar yemek işleriyle ilgilenip aşçılık yaparlar, gençler yemek servisiyle ve bilet satışıyla ilgilenirler. Festival sırasında ilçede ekonomik, sosyal ve kültürel bir kaynaşma gerçekleşir (Uğur, 2013). Ayrıca festivale yurt içinden ve yurt dışından çeşitli halk oyunları ekipleri katılır. Festival boyunca her gün Silifke Folklor Ekibi'nin 'Silifke'nin Yoğurdu' adlı türküsü eşliğinde halk oyunu oynanır. Sadece bu halk oyunuyla kalmayıp, diğer halk oyunları da festival süresince oynanmaktadır. Her yıl çeşitli ses sanatçıları konserler verirler. Festivalde ayrıca Silifke'nin meşhur yoğurdunu yeme ve Mersin yöresiyle özdeşleşen batırık yeme, ses yarışmaları gibi etkinlikler de düzenlenmektedir. Özellikle yoğurt gibi yöreye ait olan unsurların tanıtımı için her festival döneminde yiyecek yarışmaları gerçekleştirilmektedir. Bu sayede yörük ve yöre kültürü ön planda tutulmaya çalışılmaktadır. Festival her yıl büyük rağbet görmekte olup, 2019 yılında 46.sı düzenlenmiştir. Dünyada etkisini gösteren salgın hastalıktan dolayı 2020 ve 2021 yıllarında festival düzenlenememiştir. 2022 yılı için ise 20-26 Haziran tarihleri arasında düzenlenmiştir.

2. AMAÇ VE YÖNTEM

Araştırmanın amacı Mersin'in Silifke ilçesinde etkinlik turizmi çerçevesinde gerçekleşen Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali'nin yerel halk üzerinde bıraktığı olumsuz etkinin belirlenmesidir. Araştırmanın önemi ise festivallerin bulunduğu bölgeye veya yöreye sağladığı birçok olumlu etkinin yanı sıra olumsuz etkilerinin olduğunu da göstermektir. Böylece gelecek yıllarda yapılacak olan festivaller için fayda sağlanması hedeflenmektedir.

İnsanların hayat koşullarını, davranış biçimlerini, tavırlarını veya inançlarını belirlemek amacıyla birden fazla sorudan meydana gelen bir araştırma materyali_(Thomas, 1998) olan anket tekniği veri elde etme aracı olarak kullanılmıştır. Kullanılan anket iki bölümden meydana gelmektedir. İlk bölümde katılımcıların demografik özelliklerini belirlemeye yönelik sorulara yer verilmiştir. İkinci kısımda ise 6'lı likert ölçeği kullanılmış olup, ifadeler; kesinlikle katılıyorum (5), katılıyorum (4), kısmen katılıyorum (3), katılmıyorum (2), kesinlikle katılmıyorum (1), fikrim yok (0) şeklinde uygulanmıştır. Kesinlikle katılıyorum ve kesinlikle katılmıyorum likertleri, katılımcının cevaptan çok emin olduğunu veya ifadedeki durumu çok kez yaşadığını bu sayede net bir cevap verebileceğini göstermektedir. Anket sorularının oluşturulması noktasında Etkinlik Turizmi Kapsamında Festivaller ve Antalya Altın Portakal Film Festivalinin Yerel Halk Üzerindeki Sosyal Etkileri Konulu Bir Araştırma_(Ekin, 2011) adlı çalışmadan yararlanılmıştır. Saha araştırması için ise Silifke Kaymakamlığı'ndan yazılı izin alınmıştır.

Araştırma kapsamında bazı araştırma sorularına yanıt aranmaktadır. Bu sorular aşağıdaki gibidir:

S1: Yerel halk, Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali sırasında gürültü kirliliği oluşup oluşmaması konusunda rahatsızlık duyuyor mu?

S2: Yerel halk, Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali sırasında kentteki mal ve hizmetlerin fiyatlarında artış hissediyor mu?

S3: Yerel halk, Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali sırasında kalabalıktan rahatsızlık duyuyor mu?

S4: Yerel halk, Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali sırasında otopark sorunu yaşıyor mu?

Silifke'nin ilçe nüfusu araştırmanın evrenini oluşturmaktadır. Silifke'nin nüfusunun 2019 yılında 120.873 olduğu belirlenmiştir (URL 2). Araştırma için bu kadar kişiye ulaşmanın zaman ve mali açıdan zor olmasından dolayı ana kütleyi temsil eden sayıya ulaşmamızın yeterli olacağı düşünülmüştür. Bunun için 120.873 kişiden oluşan evrenimizde %95 güven aralığında 383 kişi ile anket yapmanın yeterli olacağına karar verilmiştir (Yazıcıoğlu & Erdoğan, 2004) (Tablo 1). Anket 2020 yılının Haziran-Eylül ayları arasında Silifke'de en az bir kere festivale katılım sağlayan 400 kişiye uygulanmıştır. Anketlerden altı tanesi yanlış veya eksik veri girişi nedeniyle geçersiz sayılmıştır. Geri kalan 394 anket değerlendirmeye alınmıştır.

Tablo 1: Örneklemin Büyüklüğü

Örneklemin Büyüklüğü	
Evren Büyüklüğü	Hata Payı
100	80
500	217
750	254
1.000	278
2.500	333
5.000	357
10.000	370
25.000	378
50.000	381
100.000	383
1000.000	384
10.000.0000	384

Kaynak: (Yazıcıoğlu & Erdoğan, 2004).

Saha araştırmasından elde edilen veriler SPSS 22.0 programına aktarılmıştır. Daha sonrasında verilerin güvenilirliğinin kontrolü sağlanmıştır. Cronbach Alpha katsayısı dikkate alınarak ölçeğin güvenilir olup olmadığı aşağıdaki gibi belirlenmektedir:

$0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek güvenilir değildir,

$0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçeğin güvenilirliği düşüktür,

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçeğin güvenilirliği uygundur,

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir *(Kalaycı, 2018)*.

Araştırma kapsamındaki soruların Cronbach Alpha değeri, 674 olarak elde edilmiştir (Tablo 2). Bu oran araştırmadaki ölçeğin güvenilir olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca maddeler arası korelasyon anlamlıdır. Bu durum, ölçeğin geçerliliğine ve güvenilirliğine de katkı sağlamaktadır.

Tablo 2: Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali'nin Araştırma Verilerinden Elde Edilen Güvenilirlik Analizi Sonuçları

İFADELER	Madde Bütün Korelasyon Değeri	Madde Silindiğinde Oluşan Cronbach Alpha Değeri
Festival sürecinde yöredeki ürün ve hizmet fiyatları artmaktadır.	,161	,679
Festival sürecinde caddeler kalabalıktır.	,126	,679
Festival sürecinde yörede çöp yığınları oluşmaktadır.	,355	,647
Festival sürecinde yörede alkol kullanımı artmaktadır.	,531	,603
Festival sürecinde toplumdaki suç oranı artmaktadır.	,540	,600
Festival sürecinde yöredeki gürültü düzeyi artmaktadır.	,142	,679
Festival sürecinde otopark sorunu yaşanmaktadır.	,117	,682
Festival sırasında şehirdeki yolların kapatılması ve yön değişikliği gibi durumların yapılması yerel halkı rahatsız etmektedir.	,553	,599
Silifke festivali yerel halkın günlük yaşamlarında aksaklıklara yol açmaktadır.	,512	,610
Silifke festivali sürecinde yöredeki trafik sorunları artmaktadır.	,113	,683
Ölçeklerin Hepsini İçin Oluşan Cronbach Alpha Değeri		,674

3. BULGULAR

3.1. Araştırmaya Katılan Bireylerin Demografik Özellikleri

Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali'nin yerel halk üzerindeki olumsuz etkilerini ölçmek için ankete katılan 394 kişinin demografik özellikleri aşağıdaki tabloda bulunmaktadır (Tablo 3). Buna göre katılımcıların %36'sı 18-26 yaş aralığında, %31,2'si 27-35 yaş aralığında, %19,8'inin ise 36-44 yaş aralığında olduğu; %54,3'ünün evli olduğu ve %51,5'inin erkek bireylerden oluştuğu; %52'sinin lise, %34'ünün lisans, %6,9'unun ise ortaokul mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların %28,2'sinin memur, %26,4'ünün öğrenci, %14,2'sinin ise işçi olduğu; %46,2'si 2324 TL (2020 yılı asgari ücreti) ve altı, %32,5'i 2325-4648 TL arası, %16'sının 4649-6972 TL arası gelir elde ettiği saptanmıştır.

Araştırmaya katılan bireylere nereli oldukları da sorulmuştur. Buna göre katılımcıların %67,5'i Silifkeli iken, %3,8'i Gülnarlı, %3'ü Erdemlili, %2,8'i Mutlu, %2,3'ü Anamurlu'dur. Araştırma dahilinde bireylere nerede yaşadıkları sorulmuş ve katılımcıların %97,2'si Silifke'de, %1,3'ü Ankara'da, %0,5'i ise Konya'da yaşadığı cevabını vermişlerdir. Araştırmaya katılan bireylere Silifke'de kaç yıldır ikamet ettikleri de sorulmuş; katılımcıların %32,2'si 23 ila 32 yıldır, %32'si 12 ila 22 yıldır, %18,8'i 33 ila 42 yıldır ilçede ikamet ettiklerini ifade etmişlerdir.

Tablo 3. Araştırma Katılımcılarının Demografik Bulguları

Cinsiyet	Frekans (n)	Oran (%)
Erkek	203	51,5
Kadın	191	48,5
Yaş		
18-26	142	36,0
27-35	123	31,2
36-44	78	19,8
45-53	41	10,4
54-64	10	2,5
Medeni Hali		
Evli	214	54,3
Bekâr	175	44,4
Boşanmış	5	1,3
Eğitim Düzeyi		
Okuma Yazma Bilmiyorum	1	0,3
Okuma Yazma Biliyorum	4	1,0
İlkokul	12	3,0
Ortaokul	27	6,9
Lise	205	52,0
Lisans	134	34,0
Lisansüstü	11	2,8
Meslek		
Öğrenci	104	26,4
İşçi	56	14,2
Çiftçi	33	8,4
Memur	111	28,2
İşveren	15	3,8

Tablo 3 (Devamı). Araştırma Katılımcılarının Demografik Bulguları

Emekli	5	1,3
Esnaf	30	7,6
İşsiz	13	3,3
Diğer	27	6,9
Aylık Gelir Düzeyi		
2324 TL ve Altı (2020 Yılı Asgari Ücreti)	182	46,2
2325-4648	128	32,5
4649-6972	63	16,0
6973-9296	10	2,5
9297-11.620	7	1,8
11.621-13.944	1	0,3
13.945-16.268	1	0,3
16.268 TL ve Üzeri	2	0,5

Nereli Oldukları		
Silifke	266	67,5
Gülnar	15	3,8
Erdemli	12	3,0
Mut	11	2,8
Anamur	9	2,3
Diğer	81	20,6
İkamet Yeri		
Ankara	5	1,3
Gülnar	1	0,3
İstanbul	1	0,3
İzmir	1	0,3
Karaman	1	0,3
Konya	2	0,5
Silifke	383	97,2
Silifke'de İkamet Süreleri		
2-11	34	8,6
12-22	126	32,0
23-32	127	32,2
33-42	74	18,8
43-59	33	8,4

3.2. Yerel Halkın Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali'ne Dair Olumsuz Algıları

Araştırma neticesinde yerel halkın festivalle ilgili olumsuz düşünceleri aşağıdaki tabloda ifade edilmiştir (Tablo 4). Buna göre Silifke halkı festival sırasında kentteki hizmetlerin ve ürünlerin fiyatlarında artış meydana geldiğini (%79,9), festival sırasında şehrin caddelerinde kalabalık oluştuğunu (%92,1), yine festival sırasında çevrede gürültü kirliliğinin yaşandığını (%85,5) ve festival nedeniyle şehirde otopark sorunu oluştuğunu (%88,4) ifade ettikleri (katılıyorum ve kesinlikle katılıyorum ifadeleri) saptanmıştır.

Tablo 4. Yerel Halkın Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali'ne Dair Olumsuz Algılarıyla İlgili Betimleyici İstatistik Sonuçları

İFADELER	Frekans Oranları (%)						Ortalama	St. Sapma
	Fikrim Yok	Kesinlikle Katılmıyorum	Katılmıyorum	Kısmen Katılıyorum	Katılıyorum	Kesinlikle Katılıyorum		
Festival sürecinde yöredeki ürün ve hizmet fiyatları artmaktadır.	1,5	1,0	7,1	10,4	36,8	43,1	4,0939	1,07188
Festival sürecinde caddeler kalabalıktır.	0,8	0,3	0,5	6,3	49,5	42,6	4,3147	,74645

Festival sürecinde yörede çöp yığımları oluşmaktadır.	4,3	22,6	31,0	14,7	15,2	12,2	2,5051	1,41465
Festival sürecinde yörede alkol kullanımı artmaktadır.	17,8	3,0	12,4	28,7	22,3	15,7	2,8198	1,63471
Festival sürecinde toplumdaki suç oranı artmaktadır.	20,8	4,1	17,5	26,4	17,0	14,2	2,5736	1,66567
Festival sürecinde yöredeki gürültü düzeyi artmaktadır.	1,0	0,5	2,8	10,2	38,3	47,2	4,2589	,91021
Festival sürecinde otopark sorunu yaşanmaktadır.	1,0	0,8	2,3	7,6	30,5	57,9	4,3934	,90801
Festival sırasında şehirdeki yolların kapatılması ve yön değişikliği gibi durumların yapılması yerel halkı rahatsız etmektedir.	11,9	6,9	11,2	30,7	23,6	15,7	2,9442	1,52567
Silifke festivali yerel halkın günlük yaşamlarında aksaklıklara yol açmaktadır.	10,2	8,9	15,0	29,2	21,1	15,7	2,8934	1,50108
Silifke festivali sürecinde yöredeki trafik sorunları artmaktadır.	0,8	0,8	3,0	7,6	33,0	54,8	4,3579	,90030

4. TARTIŞMA VE SONUÇ

Genel olarak literatür incelendiğinde festivallerin farklı boyutlarına dair birtakım araştırmaların *(Çavuş & Baki, 2020; Ekin, 2011; Yavuz, 2019; Sağlamtaş, 2019; Orga, 2016; McDonnell, O'Toole, & Allen, 1999; Shone & Parry, 2004; Pasanen, Taskinen, & Mikkonen, 2009)* olduğunu görmek mümkündür. Bu araştırmalarda festivallerin yerel halkın üzerindeki sosyal etkileri, festivalin destinasyon pazarlamasına olan faydaları, festival katılımcılarının festival algıları ve festivallerin ekonomik etkileri üzerinde çalışıldığı görülmüştür. Bu araştırmada ise festivallerin olumsuz etkileri üzerinde durulmuştur. Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali'nin bireyler üzerinde bıraktığı olumsuz etkiler saptanmaya çalışılmış, yerel halkın konu hakkındaki bakış açılarına yer verilmiştir.

Araştırmanın yapıldığı dönem, dünyada etkisini gösteren salgın hastalık zamanına denk gelmiştir. Bundan dolayı veri toplama aşaması sırasında birtakım zorluklar yaşanmıştır. Mesela bazı katılımcı adaylarının salgın tedbirleri kapsamında ölçeği alıp doldurmak istememeleri, bazı katılımcı adaylarının ise o yıl salgından ötürü festival düzenlenmediğinden emin ve doğru cevaplar veremeyeceklerine inanmaları vb. gibi zorluklar yaşanmıştır. Her ne kadar bu ve buna benzer aksaklıklar yaşansa da, uğraşlar sonucunda uygun örneklem sayısına ulaşılmış ve veriler başarıyla toplanmıştır.

Festivale yönelik ifadelerin analizleri ışığında, festivalin hem yerel halka hem de yöreye birtakım olumsuz etkiler bıraktığı saptanmıştır. Buna göre festival sırasında kentteki hizmetlerin ve ürünlerin fiyatlarında artış meydana geldiği, şehrin caddelerinde rahatsız edici düzeyde kalabalık olduğu, çevrede gürültü kirliliğinin yaşandığı, şehirde otopark sorunu olduğu ve yörede trafik sorunlarının yaşandığı sonucuna ulaşılmıştır. Festivalden kaynaklı olumsuz etkiler festivalin önemini ve yöre insanının festivalden duyduğu memnuniyeti azaltma riskini taşımaktadır. Bu olumsuz etkiler festival süresince yöredeki günlük yaşamı da aksatabilmektedir.

Elde edilen bulgular sonucunda birtakım öneriler sunma gerekliliği doğmuştur. Bunlar aşağıdaki gibidir:

-Festival sırasında insanların yürüdükleri alanlar (Anıt Caddesi, Eski Hastane Caddesi) genişletilerek katılımcıların rahatsız edici düzeydeki kalabalıktan en az şekilde etkilenmeleri sağlanabilir.

-Festival sırasında otopark sıkıntısı yaşandığından bazı boş araziler (Okul bahçeleri, mesai saatleri dışında resmi dairelerin bahçeleri vb.) ücretsiz otopark hizmeti olarak sunulabilir. Örnek olarak, festivalin düzenlendiği tarihler okulların yaz tatili zamanına denk gelmekte. Bu fırsatla, şehirdeki yakın civarlardaki (ilçe merkezindeki) okulların bahçeleri ilgili diğer kurumların da izni dahilinde ücretsiz otopark hizmetine açılabilir.

-Festival öncesinde ve festival süresince Silifke Belediyesi Zabıta Müdürlüğü tarafından fiyat denetimleri gerçekleştirilebilir.

-Festival sırasında oluşan suç olaylarını engelleyebilmek için ilçe kolluk kuvvetlerinin sayıları artırılabilir ve azami düzeyde önlem almaları sağlanabilir. Örneğin, festival boyunca kavga olaylarında artış görülebilmektedir.

-Festival sırasında yapılan aktivitelerden (konserler, ses yarışmaları vb.) dolayı kaynaklanan, yerleşim yerindeki halkı rahatsız eden gürültüyü engellemek için aktivitelerin ses düzeyi yeniden ayarlanabilir.

-Festival sırasında bazı yolların (mesela Anıt Caddesini Savaşçı Mahallesi bağlayan yol) kapatılması halka ulaşım sıkıntısı yarattığından halkın kullanabileceği alternatif ulaşım güzergâhları belirlenebilir.

Etik Kurul Onayı: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 90, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı TR Dizin Etik Kurul Kriterleri ve Türkiye'nin taraf olduğu anlaşmalar gereğince insandan anket, mülakat, odak grup çalışması, deney vb. yollarla veri toplanmasını içeren çalışmalarda Etik Kurul Onay Belgesi alınması zorunludur. 2020 yılı öncesinden tamamlanmış çalışmalardan Etik Kurul Onay Belgesi istenmemektedir.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm aşamalarında etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumda Journal of Silk Road Tourism Researches'in hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk yazarlara aittir.

Destek Bilgisi: Bu çalışmanın hazırlanması süresince herhangi bir bireyden ya da kurumdan aynı ya da nakdi bir yardım/destek alınmamıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı: 1. yazar katkı oranı: %50, 2. yazar katkı oranı: %50

KAYNAKÇA

- Atak, O. (2009). *Türk Turizminin Tanıtımında Festivallerin Yeri ve Önemi: Antalya Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Atak, O., Tatar, S., & Tunaseli, A. (2017). Kültürel Miras Oluşumunda Festivallerin Yeri ve Önemi: Fethiye Müzik Köyü Üzerine Bir Değerlendirme. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10(52), 1396-1409.
- Babacan, E., & Göztaş, A. (2011). *Etkinlik Yönetimi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Bilgili, B., Yağmur, Ö., & Yazarkan, H. (2012). Turistik Ürün Olarak Festivallerin Etkinlik ve Verimliliği Üzerine Bir Araştırma (Erzurum-Oltu Kırdag Festivali Örneği). *Uluslararası Sosyal ve Ekonomik Bilimler Dergisi*, 2(2), 117-124.
- Çavuş, A., & Baki, A. (2020). Yerel Halk Üzerindeki Sosyal Etkileri Bakımından Akçaabat Müzik ve Halk Oyunları Festivali. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 24(1), 279-289.
- Ekin, Y. (2011). *Etkinlik Turizmi Kapsamında Festivaller ve Antalya Altın Portakal Film Festivali'nin Yerel Halk Üzerindeki Sosyal Etkileri Konulu Bir Araştırma*. Doktora Tezi, Akdeniz Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Antalya.
- Felsenstein, D., & Fleischer, A. (2003). Local Festivals and Tourism Promotion: The Role of Public Assistance and Visitor Expenditure. *Journal of Travel Research*, 41(4), 385-392.
- Inskip, E. (1991). *Tourism Planning: An Integrated and Sustainable Development Approach*. New York: Van Nostrand Reinhold.
- Kalaycı, Ş. (Dü.). (2018). *SPSS Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistik Teknikleri* (9. b.). Ankara: Asil Yayınevi.
- Kozak, M. A., & Bahçe, S. (2012). *Özel İlgi Turizmi*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kozak, N., Kozak, M., & Kozak, M. (2010). *Genel Turizm İlkeler ve Kavramlar* (9. b.). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Küçük, M. (2013). Kültür Turizmi Kapsamında Yer Alan Festival Etkinliklerinin Yerel Kalkınmaya Katkısı: Uluslararası Beyşehir Göl Festivali Üzerine Bir Araştırma. *Ulusal KOP Bölgesel Kalkınma Sempozyumu*, 1-13.
- McDonnell, I., O'Toole, W., & Allen, J. (1999). *Festival and Special Event Management*. Brisbane: John Wiley & Sons.
- Orga, Y. D. (2016). Tourists' Perception of Osun Osogbo Festival in Osogbo, Osun State, Nigeria. *Journal of Tourism Theory and Research*, 2(1), 40-48.
- Pasanen, K., Taskinen, H., & Mikkonen, J. (2009). Impacts of Cultural Events in Eastern Finland - Development of a Finnish Event Evaluation Tool. *Scandinavian Journal of Hospitality and Tourism*, 9(2-3), 112-129.
- Saçlı, Ç. (2020). Festival Memnuniyeti ile Kültürel Etkileşim Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma: Silifke Uluslararası Müzik ve Folklor Festivali Örneği. *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1), 505-521.
- Sağlamtaş, E. (2019). *Kırsal Alanlarda Düzenlenen Yemek Festivallerinin Sosyal Boyutunun Algılanan Toplumsal Katkıya Etkisi: Yeşilüzümlü Kuzugöbeği Mantar Festivali Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Mersin.
- Sert, A. N. (2013). *Kırsal Turizm Bölgelerinde Festivallerin Yerel Halk Üzerindeki Sosyal Etkileri: Beypazarı Festivaline Yönelik Bir Araştırma*. Yüksek Lisans Tezi, Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eskişehir.
- Sert, A. N. (2017). Festivallerin Yerel Halk Üzerindeki Sosyal Etkileri: Beypazarı Örneği. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*(38), 187-199.
- Shone, A., & Parry, B. (2004). *Successful Event Management: A Practical Handbook*. London: Thomson Learning.

- Uğur, L.,(2013). *40. Yılında Silifke Festivali Tarihi 1974-2012*. Silifke Belediye Başkanlığı.) Ankara: Gökçe Ofset Matbaacılık.
- Thomas, R. M. (1998). *Conducting Educational Research: A Comparative View*. Westport: Praeger Publishers.
- Üst Can, Ç., & Can, M. (2017). Kültürel Miras Alanındaki Kültür Festivallerinin Turizme Etkisi: Güzelyurt Türk-Yunan Dostluk, Kültür ve Turizm Festivali Örneği. *Kesit Akademi Dergisi*, 3(9), 405-412.
- Yavuz, C. (2019). *Festivallerin, Destinasyon Pazarlamasına Olan Yararları: 10. Uluslararası Antep Fıstığı Kültür ve Sanat Festivali Örneği*. Yüksek Lisans Tezi, Gaziantep Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Gaziantep.
- Yazıcıoğlu, Y., & Erdoğan, S. (2004). *SPSS Uygulamalı Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yolal, M., Gürsoy, D., Uysal, M., Kim, H. L., & Karacaoğlu, S. (2016). Impacts of Festivals and Events on Residents' Well-Being. *Annals of Tourism Research*, 61, 1-18.
- URL 1: Uluslararası Silifke Müzik ve Folklor Festivali, Silifke Uluslararası Kültür Haftası, Erişim Tarihi: 31.01.2022, Erişim Adresi: <http://www.mersin.gov.tr/festivaller>
- URL 2: Silifke'nin 2019 Yılı Nüfus Sayım Bilgileri, Erişim Tarihi: 15.05.2020, Erişim Adresi: <https://www.tuik.gov.tr/>

Geliş / Received: 12 Şubat 2022 / February 12 2022 - Kabul / Accepted: 20 Haziran 2022 / June 20 2022

Yayın / Published: 30 Haziran 2022 / June 30 2022

Makalenin Türü: Type of article (Araştırma / Research)

To Cite This Article: Kırmacı, E., (2022). Swot Analizi İle Ekoturizm Potansiyelinin Belirlenmesine Yönelik Bir Çalışma: Mudurnu Örneği. Journal of Silk Road Tourism Researches, 2 (1), 24-36

SWOT ANALİZİ İLE EKOTURİZM POTANSİYELİNİN BELİRLENMESİNE YÖNELİK BİR ÇALIŞMA: MUDURNU ÖRNEĞİ

A STUDY ON DETERMINING THE POTENTIAL OF ECOTOURISM BY SWOT ANALYSIS: MUDURNU
CASE

Emrah KIRMACI*

Özet

Klasik olan deniz, kum, güneş gibi turizm faaliyetlerinin dışında kırsal bölgelerin de turizm faaliyetlerinin getirilerinden yararlanmaları ve bu getiriler ile bölgesel gelişim sağlamaları açısından ekoturizm önemli bir alternatif turizm türü olarak karşımıza çıkmaktadır. Ekoturizm yerel bölgeye, doğal çevreye zarar vermeden ve yerel kültüre saygı çerçevesinde söz konusu bölgelerinde turizm faaliyetlerinden faydalanmalarını amaçlamaktadır. Bu kapsamda Bolu il sınırları içinde yer alan Mudurnu ilçesi kültürel, tarihi, rekreasyonel ve doğal zenginlikleri ile ekoturizm açısından önemli bir turizm destinasyonu olarak karşımıza çıkmaktadır. İlçe sınırları içerisinde bulunan doğal zenginlikler ile kültürel miraslar yerli ve yabancı turistlerce dikkat çekmektedir. Çalışma kapsamında ilçedeki mevcut potansiyelin, bölgesel açıdan turizme kaynak oluşturan değerler bakımından sınıflandırılması amaçlanmıştır. Araştırmada amaca yönelik olarak kapsamlı bir literatür taraması yapılmış ve yöntem olarak SWOT Analizi kullanılmıştır. Ayrıca yapılan SWOT Analizi ile Mudurnu ilçesinin ekoturizm potansiyelini ortaya koymak güçlü ve zayıf yönleri ile beraber tehdit ve fırsatları belirleyerek ekoturizm için planlama ve uygulama kararlarına fayda sağlayacak önerilerin yapılması amaçlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ekoturizm, Mudurnu, SwotAnalizi

Abstract

In addition to the classic tourism activities such as sea, sand, sun, ecotourism is an important alternative type of tourism in terms of rural regions to benefit from the benefits of tourism activities and to provide regional development with these benefits. Ecotourism aims to benefit from tourism activities in these regions without harming the local region, the natural environment and within the framework of respect for local culture. In this context, Mudurnu district, which is located within the borders of Bolu province, is an important tourism destination in terms of ecotourism with its cultural, historical, recreational and natural richer. The natural riches and cultural heritages located within the borders of the district attract the attention of local and foreign tourists. Within the scope of the study, it is aimed to classify the existing potential in the district in terms of the values that constitute a resource for tourism in terms of regional. In the research, a comprehensive literature review was made for the purpose and SWOT Analysis was used as a method. In addition, with the SWOT Analysis, it is aimed to reveal the ecotourism potential of Mudurnu district, to determine the strengths and weaknesses, threats and opportunities, and to make suggestions that will benefit the planning and implementation decisions for ecotourism.

Keywords: Ecotourism, Mudurnu, Swot Analysis

* Doktora Öğrencisi, Atatürk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği ve Otelcilik ABD emrahkirmacii@gmail.com, ORCID No: 0000-0002-9786-0167

Bu makale araştırma ve yayın etiğine uygun hazırlanmış ve intihal incelemesinden geçirilmiştir.

GİRİŞ

Dünya genelinde sanayi devrimi sonrası hız kazanan endüstrileşme hareketlerine paralel olarak toplumların ekonomik olarak refah seviyeleri artmış ve insanların boş zamanlarını değerlendirme olanakları ortaya çıkmış olup gelişen ulaşım araçlarıyla dünyanın her alanında mesafelerin kısalmasıyla turizm hareketleri hız kazanmıştır. Turizm hareketlerinin hız kazanması ile beraber insanlar artık klasik olan deniz, kum, güneş üçlüsünden farklı olarak eğlence, eğitim ve çevre üçlüsüne yöneldikleri gözlenmektedir ([Nurlu ve Kesgin, 2007](#)). Değişen bu taleplerin nedenleri arasında bireylerin eğitim seviyelerinin yükselmesi, insanların kalabalıktan uzaklaşp daha çok çevre ile iç içe ve çevreye saygılı alternatif turizm ve seyahat arayışları söylenebilir ([Soykan, 2000](#)). Bu yeni talepler turizm faaliyetlerinden fazla kar getirisi olan kitle turizminin yerine, küçük ve bireysel turist gruplarını bölgeye çekmeyi, turizm faaliyetlerini uzun süreye ve alana yayarak, birçok mekâna ulaşmayı amaçlamaktadır ([Tuna, 2007](#)). Türkiye’de dünyada bulunan turist türlerinin taleplerini karşılayabilecek kültürel, doğal, tarihi güzelliklere sahip bir ülkedir ([Doğanay, 2001](#)). Türkiye’de yer alan bu güzelliklerin seçenек açısından fazlaca olması şehirlerden kaçıp yerel halk ve yerel bölge ile iç içe olmayı amaçlayan ekoturizm katılımcılarının dikkatini cezbetmiştir. Son yıllarda artan ekoturizm faaliyetlerine paralel olarak ülkelerde bu turizm türü üzerine yoğunlaşmış ve yerel bölgelerin ekoturizm faaliyetlerine yönelik çalışmalar yapmaları teşvik edilmeye başlanılmıştır. Yerel bölgeler için bir kalkınma ve tanıtım aracı olan ekoturizm faaliyetlerinin artmasıyla yerel bölgeler arası ekonomik eşitsizliklerin giderilerek yerel halkın refah seviyesinin artması sağlanabilmiştir. Araştırma kapsamında Bolu ili Mudurnu ilçesi ele alınmıştır. İlçe köklü tarihini, kültürel, geleneksel ve doğal yapısını koruyarak bu güne bozulmadan gelebilmiştir. İlçenin ekoturizm değerlerinin neler olduğu belirlenerek bu kaynaklarının ekoturizm kaynakları olarak kullanılması planlanmıştır. Çalışma sonucunda, Mudurnu ilçesinin ekoturizm potansiyelinin belirlenmesi, bölgenin her kaynağının turizme kazandırılarak ilçenin ekonomi açısından büyümesinin yanında mevcut çevrenin korunarak kültürün zarar görmesini engellemek için önerilerde bulunulmuştur. Elde edilen SWOT verileri ile Mudurnu ilçesinin güçlü ve zayıf yönleriyle beraber fırsat ve tehditlerinin neler olduğu belirlenmeye çalışılmıştır.

1.KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1.Ekoturizm

Turizm sektörü turizm yapılan bölgenin doğasının ve çevresinin sunduğu değerler ile şekillenen bir sektördür. Bundan dolayı turizm, çevre doğa ile sürekli etkileşim halindedir. Artan turizm faaliyetlerinin çevreye olumsuz etkilerini en aza indirmek amacıyla farklı turizm türleri ortaya çıkmıştır. Bunlardan en önemlisi çevreye duyarlı ekoturizmdir. Ekoturizm 1980’li yıllarda ortaya çıkmıştır. Tanımı detaylı olarak Dünya Koruma Birliği (NUCN) tarafından 1996’da yapılan ekoturizm; “Yerel halkın sosyo-ekonomik gelişmesine fayda sağlarken diğer yandan düşük ziyaretçi etkisiyle destinasyon üzerindeki baskıyı azaltarak koruma sağlamak, bölgenin kültürel özelliklerin her birine saygılı bir şekilde doğal alanlara ziyaret ve çevresel olarak sorumlu bir seyahattir” şeklinde yapılmıştır ([Drumm ve Moore, 2002](#)). Ekoturizm tanımlanırken literatürde ekoturizm faaliyetlerine doğa yürüyüşü, trekking, yaban hayatını izleme/gözleme, koruma alanları, doğal alanları ve parkları ziyaret etme, kuş gözlemciliği, yayla turizmi, çadır ve karavan turizmi, dağcılık, mağara turizmi, doğal göl ve akarsularda rafting, kano, sportif olta balıkçılığı, bisiklet ve atlı doğa yürüyüşleri, miras turizmi, yerliler arasında kültür turizmi de dahil edilmiştir ([Erdoğan, 2003](#)).

Diğer bir tanımda ise ekoturizm doğal çevre üzerinde oluşabilecek negatif etkileri en aza indirgeyerek doğal peyzajı, kır olgusunu, yaban yaşamını, kültürel yapıyı inceleme ve gözleme gibi gezileri içeren bir turizm şeklidir ([Polat, 2006](#)). Hetzer’e göre ekoturizm yaban hayat, doğal alanlar, kuşlar, mağaralar, arkeolojik sit alanları, sulak alanlarla beraber nadir ve tehlike altında olan kaynakları korumaya ve turizm kaynakları zarar görmelerini en aza indirmeye çalışan bir turizm türüdür ([Caldicott ve Fuller, 2005](#)).

Ekoturizm yapıldığı bölgedeki doğal ve kültürel yapıların tanıtımına katkı sağlarken ayrıca yerel bölgede yaşayan halkın da turizm faaliyetlerinden pay almasına olanak vermektedir. Bu yönüyle yerel halka yeni iş olanakları oluşturarak halkın ve bölgenin gelişmesine katkı sağlamaktadır. Elde edilen pay gelirleri sayesinde bölgenin kültürel ve doğal kaynaklarının korunabilmesi için maddi olanaklar yaratılmaktadır ([Joshi ve Luka, 2011](#)). Bu yönüyle ekoturizm ekonomik gelir oranı düşük olan insanlar ve bölgeler için sınıfsal dengesizlikleri gidermede önemli bir olgudur. ([Ersoy, 2017](#)). Bunların yanı sıra diğer turizm türlerine göre, ekoturizm çevre üzerinde negatif zarar bakımından en az etkiye sahiptir ([G.Belber, 2018](#)). Ekoturizm bu yönüyle sürdürülebilirlik

adına, turizm için kullanılan doğal ve kültürel alanların ekosisteminin korunarak gelecek nesillerinde bu kaynaklardan faydalanması için önemli bir koruma yöntemi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Kültürel ve doğal varlıklarından oluşan kırsal alan birleşimleri, ekoturizm uygulamalarında sıklıkla tercih edilmektedir. Bu tür alanlar ekoturizm bölgeleri olarak ekoturistlerce özellikle ziyaret edilmekle beraber büyük ilgi görmektedir (Frochot, 2005). Turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliği için kırsal bölgelerdeki turizm değerlerinin belirlenerek korunması ve tanıtılması önemli bir ayrıntı olarak karşımıza çıkmaktadır.

1.2.Ekoturist ve Konaklama Özellikleri

Ekoturist hakkında birçok yazar tarafından farklı tanımlar yapılmıştır. Genel olarak bakıldığında eğitim düzeyi yüksek, doğal çevreye meraklı ve saygılı, yerel halk ile etkileşime açık ve yerel halk ile doğada bulunma isteğinde olan gelir düzeyi yüksek kişiler şeklinde tanımlar yapılmıştır (Koçoğlu, 2008). Ekoturistler seçici, bilgiye aç ve çevreye duyarlı bireylerden meydana gelmektedir (Krugger, 2005). Yapılan bir diğer tanımda ise ekoturistlerin motivasyon kaynağı gittikleri bölgedeki kültürel ve ekolojik aktivitelerin desteklenmesi ve sürdürülebilmesi şeklindedir (Weaver ve Lawton, 2002). Ekoturist tanımlarıyla ilgili olarak yapılmış çalışmalarda, ekoturistlerin demografik özelliklerine bakıldığında orta yaş grubunda eğitimi ve geliri yüksek, kültür ve gastronomiye ilgili kişilerin olduğu tespit edilmiştir (Björk, 2008). Ekoturizme katılım gösteren turistlerin ortalama yaşlarının 35-54, eğitim düzeylerinin %86 oranda yüksek olduğu ve kadın erkek katılımcıların eşit olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Diğer yandan bu tür aktivitelere katılanların ortalama seyahatlerinin 8-14 gün sürdüğü ve ortalama 1000-1500\$ harcama yaptıkları saptanmıştır (Wood, 2002). Diğer yandan yapılan çalışmalarda ekoturist profilleri kendi kendine gezen ekoturistler, bilimsel ve okul grupları ve turları tercih edenler şeklinde üç gruba ayrılmıştır (Fennell, 2008).

Eko turistler kitle turizminden farklı olarak daha çok bireysel veya 20 kişiyi aşmayan küçük gruplar şeklinde ekoturizm faaliyetlerini gerçekleştirmektedir. Konaklama faaliyetlerinde yerel ekoturizm bölgesinde yer alan ve yerel halk tarafından işletilen küçük pansiyonlar veya kapasitesi 100 yatağı aşmayan konaklama işletmelerinde yapılmaktadır (Bozok ve Yılmaz, 2009). Bunun nedenleri arasında ekoturizm bölgelerinin daha çok doğal alanlar içinde yer alması ve doğal çevre ile bütün olabilme çabası şeklinde karşımıza çıkmaktadır.

1.3.Ekoturizmin Önemi

Ekoturizm diğer turizm türlerine göre doğal yapının dengesinin korunmasını ve yerel bölgelerin kalkınmasını sağlamak için bir strateji olarak görülmektedir. Endüstriyel açıdan gelişmemiş veya alternatif bir üretim olanağı olmayan bölgelerde yerel halkın ekonomik açıdan gelişmesi için önemli bir kaynak olan ekoturizm bölgenin yapısına uygun olarak gerçekleştiği takdirde bölgenin ve çevresinin gelişmesi için önemli bir araç olarak karşımıza çıkmaktadır (Türker ve Çetinkaya, 2009). Dünya genelinde ekoturizmin yapıldığı bölgelerde yerel halka ve bölgeye ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkilerinin fazla olmasından kaynaklı olarak günümüzde bu turizm türü kırsal bölgeler için dengesizliklerin giderilmesinde fırsat olarak görülmektedir. ekoturizm yerel halk ve bölgeye fayda sağlamasının yanı sıra ekoturizm yapan turistlerinde eğitilmesi ve bilinçlenmesi açısından fayda sağlamaktadır (Mirsanjari, 2012). Böylece yerel bölgeyi ziyaret eden turistlerde kültürel ve doğal çevre bilinci artmakta bununla beraber ziyaretlerinde daha duyarlı olabilmektedirler.

Diğer yandan bu bölgelerde turizmin neden olduğu çevresel, doğal ve sosyokültürel zararların en aza indirgenmesi için ekoturizm önemli bir turizm türü olarak karşımıza çıkmaktadır (Kızanlıklı, 2019). Dünya genelinde yapılan ve gittikçe yaygınlaşan bu turizm türü, yerel halklara ekonomik, çevresel, sosyal ve kültürel açıdan fayda sağlamasıyla bölgenin turizm ve çevre bilincinin artmasına katkı sağlamaktadır (Honey, 1999). Oluşan bu bilinç yapısıyla beraber gerek ziyaretçi konumunda olan turistler, gerekse ev sahibi olan yerel paydaşların turizmin yapıldığı bölgeye yaklaşımlarında fark edilecek oranda değişimin meydana geldiği ve turizm bölgesinin doğasına, yaşayan halkın kültürel yapısına ve kaynakların korunmasına yönelik daha dikkatli olunduğu görülecektir. Eko turizmin önemi ve faydaları şu şekilde sıralanabilir; yerel bölgenin kalkınmasını sağlar, yerel halk için iş olanakları sağlar, ziyaretçilerin ve yerel halkın çevre bilincini artırır, eko turistleri çekebilmek için korunan alanların ve bölgenin gelişimi için ekstra fon yaratır, kültürel miras ve çevre korumayı teşvik eder (Goeldner ve Ritchie, 2003).

2.ARAŞTIRMANIN YÖNTEMİ

Daha önce ekoturizm ile ilgili olarak yapılmış olan çeşitli çalışmalar ele alınarak literatür taramasının yanı sıra bilgilendirme broşürleri, ilçenin tanıtım yayınları, internet siteleri incelenerek araştırma alanı hakkında bilgiler elde edilmiştir. Çalışmada Mudurnu ilçesinin kültürel ve doğal turizm kaynaklarını ortaya koymak ve

ekoturizm açısından ilçenin sahip olduğu güçlü ve zayıf yönleriyle beraber turizm açısından doğacak fırsatlar ve tehditlerin belirlendiği mevcut durum analizi ile ilgili gelecekte meydana gelebilecek durumları tahmin ve tespit etmeye yarayan "gelecek durum" analizi olarak bilinen SWOT analizi yöntemi kullanılmıştır ([Robert, 2002](#)). SWOT analizi bir alan ya da bölge kaynaklarından daha verimli şekilde faydalanmak için planlama yapmak, belli stratejiler üreterek bunları organize etmek için kullanılan bir araçtır ([Kazemiyeh, 2016](#)). Bu tanımlar doğrultusunda çalışma alanının güçlü-zayıf yönleriyle yapılması planlanan veya yapılacak olan faaliyetlerle ortaya çıkabilecek fırsat ve tehditleri öngörebilmek için konuyla doğrudan ilişkili olan belediye ile kaymakamlıkta yetkili kamu çalışanları, akademisyen, turizm işletme sahipleri ve ilçe sakinleriyle 2019 yılı Ağustos ayında bölgeye bizzat gidilerek yüz yüze görüşmeler yapılmış ve katılımcılara anket uygulanmıştır.

Katılımcılara 5'li likert tipi soruların olduğu anket formları dağıtılmıştır. Anketin birinci kısmında sosyo-demografik özelliklerin belirlenmesine yönelik cinsiyet, yaş, eğitim durumu vb. sorular bulunmaktadır. İkinci kısmında, araştırmaya katılanların ekoturizm ile ilgili görüşlerini belirlemeye yönelik 13 adet soru almaktadır. Son bölümde ise Mudurnu ilçesi ekoturizm potansiyelinin belirlenmesine yönelik SWOT analizi soruları yer almaktadır. Çalışmada yararlanılan SWOT analizi ile anket soruları araştırmacı tarafından [Külekcü ve Bulut \(2013\)](#) ile [Kızılaslan ve Ünal \(2014\)](#) çalışmalarından yararlanılarak çalışmaya uyarlanmış ve uzman görüşü alınarak hazırlanmıştır. SWOT analizine yönelik sorular ile 33 ifadeden oluşmaktadır. Toplam 120 anketin uygulandığı çalışmada örneklem seçimi olarak kolayda örneklem yöntemi kullanılmıştır ([İslamoğlu, 2003](#)). Görüşme sonucu elde edilen anket verileri SPSS ile analiz edilerek yorumlanmış ve ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alpha's testi ile 0,98 olarak belirlenmiştir. Güvenirlilik düzeyinin 0,70 üzerinde olması ölçeğin güvenilir olduğunu göstermektedir ([Bayram, 2012](#)).

2.1.Araştırma Amacı ve Önemi

Yapılan çalışma ile Bolu ili Mudurnu ilçesinin mevcut ekoturizm potansiyelinin SWOT analiziyle belirlenmesi hedeflenmiştir. Bu kapsam doğrultusunda Mudurnu'nun ekonomik açıdan gelişmesine katkı sağlayacağı düşünülen ve çeşitli uygulamaları ile turizm sektörün içinde hızla gelişim gösteren ekoturizm faaliyetlerinin bu ilçede uygulanabilirliğine ve Mudurnu ilçesinin ekoturizm için uygun olup olmadığı konusuna odaklanılmıştır.

Mudurnu ilçesi, gerek coğrafi açıdan ulaşılabilir olması, gerekse doğal ve beşeri özelliklerinden dolayı çok yönlü avantaja sahiptir. İlçenin kalkınması için önemli bir araç olabilecek doğa temelli ekoturizmin ilçede uygulanabilirliğinin ortaya çıkarılması, ilçenin bölgesel gelir dağılımında ekstra kaynak elde ederek ekonomik yönden gelişimi için fırsatlar yaratacaktır.

Çalışma ilçe ekoturizminin ilçe için gelecek yıllarda hangi yönde ilerleyeceği konusunda öngörülerde bulunarak yol haritası çizmek ve bu yol haritası ile planlama yaparak ilçe paydaşlarına öneriler sunmak hedeflenmiştir.

3.ARAŞTIRMA BULGULARI

3.1.Araştırma Alanının Coğrafi, Doğal ve Kültürel Özellikleri

Bolu iline bağlı Mudurnu ilçesi, il merkezine 52 km mesafede yer almaktadır. Coğrafi olarak Karadeniz bölgesinin batısında yer alan bu ilçe 1349 km² yüz ölçümüne sahip olup ayrıca denizden 840 metre yüksekte bulunmaktadır. İlçe konum açısından Düzce, Sakarya ve Ankara iline yakın mesafede bulunmaktadır. Tarihi açıdan birçok medeniyete ev sahipliği yapan Mudurnu ilçesinin tarihi Bitanyalılara kadar dayanmaktadır ([Ekincikli, 1995](#)). Bunun yanı sıra ilçe Frig, Roma ve Osmanlı gibi büyük medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır([Doğulu, 1993](#)). İlçe İç Anadolu ve deniz iklimi arasında geçiş noktası olduğundan bu iki iklime ev sahipliğinin yanı sıra çoğunlukla iç Anadolu karasal iklim özellikleri sergilemektedir. Kışları soğuk bir iklim söz konusu iken yazları daha ılıman bir şekilde geçmektedir. Diğer yandan kısa mesafelerde yükseltelerin değişmesi sonucunda ilçe Karadeniz, Akdeniz ve Balkan hava kütle akımlarının arasında kalmasından kaynaklı olarak ilçede bitki ve iklim farklılaşma oranı oldukça yüksektir ([Özcan, 2005](#)).

Sıcaklık bakımından meteorolojik verilere bakıldığında ortalama yıllık en yüksek sıcaklık oranının 27,9 ile Ağustos ayı olduğu tespit edilmiştir. Kışın ise en düşük sıcaklık Ocak ayında -3,6 derece olduğu tespit edilmiştir ([URL1](#)). İlçe konumu ve iklim koşullarının yanı sıra akarsu havzalarına da ev sahipliği yapmaktadır. Bunlar, Filyos Havzası, Efteni ve Sakarya havzasıdır. İlçe bulunduğu iklim kuşağı ve zengin su kaynaklarının yanı sıra 89,67 Ha zengin ormanlık alana sahiptir. İlçe flora ve fauna özellikleri bakımından birçok farklı türe ev sahipliği yapmaktadır ([URL2](#)).

Mudurnu ilçesi tarihi boyunca ticari bir yol olan İpek Yolu üzerinde önemli bir stratejik konuma sahip olmuştur. İpek Yolu üzerinde yer almasından kaynaklı olarak ilçede farklı kültürlerle ait tarihi yapılar, konaklar, camiler olmak üzere toplamda 165 konut, 2 askeri yapı, 8 dini yapı, hamam ve çeşmeler olarak üzere 231 mimari sit alanı bulunmaktadır. Bu özellikleri dolayısıyla ilçe bir sit alanı olarak tescillenmiştir (URL3). Bu sit alanı kabul edilen konutların bazılarında turistler için konaklama imkânları ve yerel ürünlerin servis edildiği restoranlar yer almaktadır. Kültürel açıdan bakıldığında ilçede uzun yıllardır süregelen ahilik kültürü geleneği olan ve yerel halk tarafından her Cuma günü yapılan esnaf duası geleneği devam etmektedir. Ahilik kültürünün büyük öneme sahip olduğu ilçede iğnecilik, boduç adı verilen ve çam ağacından üretilen su kapları, yerel halk tarafından üretilen Mudurnu bebekleri iğne oyaları, semercilik, kunduracılık, bıçak ve tabakçılık gibi el sanatı olan ürünlerin üretimleri devam etmektedir. İlçede yerel etkinlikler kapsamında yılın belirli aylarında yapılan anma ve şenlikler düzenlenmektedir. Bu etkinlikler İpek yolu kültür ve turizm festivali, Şeyh-ül Umran Günü, Taşkesti Yayla şenlikleri ve Ahilik Kültür festivali şeklindedir (Bolu İl Turizm Envanteri, 2003).

3.2. Mudurnu İlçesinin Ekoturizm Kaynak Değerleri

Mudurnu ilçesinde ekoturizme konu olan kaynaklar üç başlık halinde Tablo 1’de yer verilmiştir. Tablodan görülebileceği üzere ilçe ekoturizm açısından değerlendirilebilir tarihi ve kültürel çekicilikler, yer altı ve üstü su kaynakları, el sanatları, doğal ve yaban hayatını içeren önemli potansiyele sahiptir. İlk olarak ilçe sınırları içinde bulunan ormanlarda doğal çekicilikler açısından zengin; gürgen, çam, ardıç, kayın, kestane, köknar ve çınar ağaçları bulunmaktadır. İlçe ormanları, akarsu havzaları, gölleri, doğal ve yaban hayatı ile beraber ekoturizm için büyük çeşitlilikler sergilemektedir (URL4). İlçe sınırları içinde yer alan yerli ve yabancı turistler için bir rekreasyon alanı olan Abant Gölü Tabiat parkı biyoçeşitlilik açısından zengin türlere ev sahipliği yapmaktadır. Bu türlerden bazıları Abant alası, taraklı semender, Abant fındık faresi gibi endemik türlerdir. Diğer yandan ilçede endemik türler olarak Abant Çiğdemi, çam çiçeği, Bindallı çiçeği gibi türlerde bulunmaktadır.

Doğal çekiciliklerin yanında ilçe ticari İpek Yolu üzerinde olmasından dolayı tarihi serüveninde birçok tüccara ev sahipliği yapmıştır. Bu özelliğinden kaynaklı olarak ilçe konumlanması doğa ile bütünleşerek arazinin doğallığına uygun kültürel yapılar inşa edilmiş ve kent tarihi sit alanı ilan edilmiştir. İlçe içinde birçok tarihi konak, cami türbe ve yerleşim yerleri bulunmaktadır (URL5). Bu konaklardan bazıları ekoturizmin amacına ve içeriğine uygun düzenlemiş konaklama ve yeme içme işletmeleri olarak hizmet vermektedir.

Tarihi, kültürel ve doğal çekiciliklerin yanı sıra ilçe sınırları içinde Babas kaplıcaları, Sarot kaplıcası Mudurnu şifa çamuru gibi zengin yer altı su kaynakları bulunmaktadır.

İlçenin tarihi ve ticaret yolu üzerinde olmasından kaynaklı olarak ilçede iğnecilik, bakırcılık, demircilik, iğne oyaları gibi el sanatları gelişim göstermiş ve günümüze korunmuş bir şekilde ulaşmıştır (URL6). Kültürel çekicilikler kapsamında ilçenin kültürel yapısının korunması ve gelecek nesillere aktarılabilmesi açısından gelenek haline getirilmiş ve tarihi 18.yy dayanan Ahilik kültürünü ve her Cuma esnaf tarafından tarihi Mudurnu çarşısında yapılan esnaf duası geleneğini devam ettirdiklerinden dolayı en önemli kültürel çekiciliği olarak görülmektedir.

Aşağıda yer alan tabloda ilçenin ekoturizm kaynak değerleri üç başlık altında belirtilmiştir.

Tablo 1. Mudurnu İlçesinin Ekoturizm Kaynak Değerleri

Doğal Çekicilikler ve Yaban	Tarihi ve Kültürel çekicilikler	Yer Altı Su kaynakları ve El sanatları
Abant Gölü Karamurat Gölü Sülüklü Göl Mudurnu Çayı, Dinsiz Çayı Efteni, Sakarya ve Filyos Havzası Erenler, Abant Babas ve Karaaslan ormanları Solgun Sahlep, Çam Çiçeği, Bindallı Çiçeği Abant Çiğdemi(Crocus Abantensis) Kurt, Domuz, Ayı, Geyik Türleri Göl içerisinde Abant alası, Küçük taraklı semender, Abant fındık	Mudurnu Kalesi ve Saat Kulesi Mudurnu Evleri ve Konakları Karacakaya Nekropolü Ahilik ve Esnaf Duası. Gedikler, Pelitözü Tümülüsleri Samsaçavuş Köyü Bizans Kalıntıları Hacıhalimler Köyü Arkeolojik Sahalar Kanuni Sultan Süleyman, Yıldırım Beyazıd, Hatice Hatun, Asil Bey Camileri Abdurrahim Tırsi ve Kanuni Sultan Süleyman, Ahi Baba	Babas kaplıcası Sarot Kaplıcası Mudurnu Şifa Çamuru Demircilik Bakırcılık Semercilik, Sepetçilik İğne oyası ve iğnecilik Yemencilik

faresi bölgeye ait endemik türlerdir. Mudurnu ormanları(gürgen, çam, ardıç, kayın, kestane köknar ve çınar ağaçları)	Şeyhu'l Umran Haziresi olmak üzere, 224 adet tescilli yapı bulunmaktadır	
---	--	--

Kaynak: [\(URL7\)](#)

Tabloda görüleceği üzere ilçe doğal alanlar, zengin yaban hayatı, tarihi ve kültürel varlıkları ile beraber yer altı su kaynakları ve el sanatları ile birçok turizm türünün ihtiyaçlarını giderebilecek kaynak ve kapasiteye sahiptir. Bu çekicilikler ekoturizme katılım gösteren yerli ve yabancı turistler açısından dikkat çekici unsurlar olarak sıralanabilir. Bireysel veya küçük gruplar ile yapılan ekoturizm açısından keşfedilecek alanların çokluğu ile yapılacak turist giderleri eş değer olarak artmaktadır. Bu ise yerel halk ve bölgenin turizmden pay elde etmesini sağlayarak bölgenin gelişmesine ve ekoturizmin yerel halk tarafından desteklenmesini sağlayacaktır.

3.3. Katılımcılara İlişkin Demografik Bulgular

Yapılan çalışmaya katılan katılımcıların %65'inin erkek ve %35'si kadındır. Eğitim düzeyi incelendiğinde lisans mezunu olan katılımcı sayısının %54 ile diğerlerine oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Mesleki veriler göz önüne alındığında çalışmaya katılan katılımcılar arasında çiftçilerin %28 ile en büyük orana sahip olduğu görülmektedir.

Araştırmaya katılan kişilere ait bazı demografik bilgiler Tablo 2'de verilmiştir.

Tablo 2. Katılımcılara Ait Demografik Bilgiler

Bireysel özellikler	Değişkenler	Sayı	Yüzde
Cinsiyet	Erkek	78	%65
	Kadın	42	%35
Eğitim	İlköğretim	5	%4
	Lise	14	%12
	Ön Lisans	26	%22
	Lisans	65	%54
	Lisans Üstü	10	%8
Yaş	19 altı	6	%5
	20-39	57	%47
	40-49	36	%30
	50 ve üzeri	21	%17
Meslek	Öğrenci	8	%7
	Ev hanımı	9	%8
	Çiftçi	34	%28
	İşçi	31	%25
	Memur	25	%21
	Akademisyen	13	%11
Toplam		120	%100

Katılımcıların ekoturizme ilişkin görüşlerini ölçmeye yönelik yapılan görüşmelerden elde edilen anket verilerine ait cevapların dağılımları Tablo 3'de yer almaktadır.

Tablo 3. Katılımcıların Ekoturizme İlişkin Görüşlerini Ölçmeye Yönelik Anket Soruları

Önermeler	Frekans	Ortalama	Standart Sapma
Mudurnu Ekoturizmin yapılabilmesi için uygun bir alandır.	120	2,31	1,47
Ekoturizm, çevreye ve kültüre az zarar veren, kazancı yerel halka kalan turizm türüdür	120	2,14	1,41
Ekoturizm, ekonomisi deniz - kum - güneş olan turizmdir.	120	3,16	1,27
Ekoturizmin gelişmesi diğer sektörlerin gelişimini etkileyecektir.	120	2,32	1,32
Yerel halkın turizm sektöründen gelir elde etmesi, ilçede gerçekleştirilecek turizm etkinliklerinin başarısı için önemlidir.	120	2,27	1,39

Yerel halkın farklı ekoturizm etkinliklerinde aktif bir şekilde yer alması için eğitim desteği olmalıdır	120	3,51	1,43
İlçe halkının geleneksel yapısı ve konukseverliği ekoturizmin gelişimini olumlu etkiler.	120	2,2	1,41
Mudurnu'da aktif olan otel, pansiyon, lokanta, tesis ve yollar turizm için yeterli ve uygundur.	120	3,34	1,41
Turistler yerel halkın yaşam tarzı ve geleneksel yapısını bozar	120	3,19	1,36
Turistler, tarihi ve kültürel değerlerin bozulmasına sebep olur	120	3,36	1,35
Mudurnu'daki kamu teşekkülleri ve yerel yönetimler turizmin gelişimi için yeterli (turizm eğitimi almış) ve isteklidir	120	2,46	1,26
İlçedeki kamu ve yerel yönetimler ekoturizmin gelişimi için yeterli katkıyı sağlayabiliyor mu?	120	2,66	1,41
Mudurnu turistler için ulaşılması kolay bir turizm bölgesidir	120	2,12	1,34

Çalışmada Mudurnu ilçesinin ekoturizme ilişkin görüşlerinin belirlenmeye yönelik sorularının her birinin ortalama değeri alınmış, böylelikle katılımcıların ankette yer alan ifadelere yaklaşımlarının hangi yönde olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Çalışmada ifadelerin genel olarak ortalamanın aşağısında olduğu görülmüştür. Bunun nedeni ölçüm cevaplarının olumludan olumsuz şekline olmasıdır. Böyle düşünüldüğünde ortalamanın altında olan ifadelerin daha olumlu olduğu görülmektedir. Yapılan ankete verilen cevaplar incelendiğinde katılımcıların verdikleri en olumlu cevapların iki ortalama ile Ekoturizm, çevreye ve kültüre az zarar veren, kazancı yerel halka kalan turizm türüdür ve Mudurnu turistler için ulaşılması kolay bir turizm bölgesidir soruları olduğu görülmüştür. Verilen cevaplara istinaden ilçe halkının ekoturizmin çevre ve kültürü koruyan bir turizm türü olduğu ve gelirlerin daha çok yerel halk ile paylaşıldığı bilincinde olduklarını göstermektedir. Bir başka soru olan Mudurnu ilçesinin ekoturizm faaliyetleri için uygun bir alan olduğuna katılımcıların büyük oranda katıldıkları sonucuna ulaşılmıştır.

30

Ekonomik açıdan ekoturizmin yerel halka ve bölgenin gelişimi için önemli bir kaynak olabileceğini belirlemeye yönelik sorularda katılımcılar ekoturizmin diğer sektörlerin de gelişmesini sağlayacağına yüksek oranda katıldıklarını sorulara verilen cevapların ortalamasının iki olmasından görülmektedir. Öte yandan yerel halkın turizm gelişimi için kendilerinin bu faaliyetleri desteklemelerinin bilincinde olduklarını yerel halkın turizm sektöründen gelir elde etmesi, ilçede gerçekleştirilecek turizm etkinliklerinin başarısı için önemlidir önermesine katıldıkları tespit edilmiştir.

Turistlerin yerel halkın yaşam tarzı, geleneksel yapısı, tarihi yapısını bozabileceği şeklinde olan soruya katılımcıların bu fikre karşı olumlu ya da olumsuz bir fikre sahip olmadıkları üç ortalama ile tespit edilmiştir. İlçede yer alan kamu ve yerel yönetimlerin ekoturizm gelişimi için yeterli eğitim seviyesinde oldukları ve yeni eğitimler için istekli oldukları şeklinde yer alan önermeye katıldıkları tespit edilmiştir. Genel olarak çalışma verilerine bakıldığında katılımcıların ekoturizmin gelişimine yönelik görüşlerinin olumlu olduğu tespit edilmiştir.

3.4.SWOT Analizi Sonuçları

Mudurnu ilçesinin ekoturizm potansiyeli açısından değerlendirilmesi için yapılan SWOT analizinin sonuçları aşağıda yer alan tabloda sunulmuştur. Katılımcılar ile yapılan görüşmeler sonucunda SWOT analizi iç ve dış etmenler olarak ikiye ayrılmıştır. İç etmenler yani güçlü ve zayıf yönler dört numaralı tabloda, dış etmenler yani fırsatlar ve tehditler beş numaralı tabloda verilmiştir.

Tablo 4. SWOT Analizine Ait İç Etmen Sonuçları

Gruplar	SWOT Faktörleri
Güçlü Yönler	Mudurnu ilçesi iklimsel özellikler ve doğal kaynaklar(flora, fauna, dağlar, su havzaları ve göller) yönünden zengindir. İlçe tarihinin birçok medeniyete ev sahipliği yapmış olması. İlçe genelinde konaklama tesisleri ve kampçılık için uygun alanlar bulunmaktadır. İlçe genelinde foto safari için uygun noktalar ve alanlar bulunmaktadır. İlçe sağlık turizmi açısından değerli olan birçok yer altı su kaynaklarına ve kaplıcalara sahiptir. İlçede korunmuş sit alanları(konaklar, camiler, göller olmak üzere toplam (231 adet sit alanı) kültürel

	<p>ve doğal oluşumlar bulunmaktadır.</p> <p>İlçe kültürel değerler bakımından zengindir (geleneksel evler, tarihi camiler, ahilik kültürü, esnaf duası vb.)</p> <p>Alternatif turizm türlerine ev sahipliği yapmaktadır (yürüyüş, olta balıkçılığı, su sporları, yamaç paraşütü, piknik ve mesire alanları vb.)</p> <p>Botanik turizmüne müsait olması.</p> <p>Yerel halk kültürel kimliğine ve doğal çevreye güçlü bir bağ ile bağlıdır.</p> <p>Yerel halk, misafirperver, güler yüzlü ve turistlere karşı ilgilidir.</p> <p>Bölgenin kendine özgü organik tarımsal kültürü bulunmaktadır.</p> <p>İlçede tarihsel süreç ile oluşmuş bir yeme içme kültürünün yanı sıra bunların geleneksel üretim yöntemleri mevcuttur.</p> <p>İlçe konumu bakımından metropol şehirlere yakın ve tarihi İpek Yolu güzergahında bulunmaktadır.</p> <p>İlçe eğitilmiş ve turizm açısından bilinçli bir yerel halka sahiptir.</p> <p>Su sporları için kaynakların ve alanların olması.</p>
Zayıf Yönler	<p>Geleneksel yapıların turizmde daha fazla kullanılması açısından girişimler yetersizdir.</p> <p>Turizm için eğitilmiş ve yeterli iş gücü bulunmamaktadır.</p> <p>Tanıtım ve pazarlama konusunda ilçenin tümüne yönelik çalışmalar yetersizdir.</p> <p>İlçede katı atık yönetiminin bazı köylerde yetersiz olduğu tespit edilmiştir.</p> <p>Bölgede ekoturizm faaliyetlerine yönelik destekleyici faaliyetler yetersizdir.</p> <p>Bölgede otopark alanlarının yetersizliği turistlere ve yerli halka sorun teşkil etmektedir.</p> <p>Çevreye duyarlı araç ve ulaşım olanakları yetersizdir.</p>

Çalışma kapsamında katılımcılara ekoturizm bakımından Mudurnu ilçesinin kullanılabilir kaynaklarının ve özelliklerinin neler olduğuna dair ilişkin görüşleri sorulmuştur. Katılımcıların verdikleri cevaplar doğrultusunda önem sırasıyla ilçenin doğal kaynakları(flora, fauna, gölleri ve su havzaları), kültürel zenginliği ve yapısı, sit alanları ve arkeolojik kalıntıları, yürüyüş ve kampçılık alanlarının olması, bölgeye özel organik tarım özelliğinin olması, ilçe konumu ve ulaşılabilirliği, ilçe sakinlerinin turizm hareketlerine yönelik bilinçli ve istekli oldukları şeklinde cevaplar alınmıştır.

Diğer bir soruda ise katılımcılara Mudurnu'da ne tür aktivitelerin yapılabileceği sorulmuş ve önem sırasına göre şu cevaplar alınmıştır; Doğa yürüyüşleri, kamp ve karavan faaliyetleri, bitki inceleme(botanik) turizmi, yaban hayatı gözleme, foto safari, su sporları ve sportif olta balıkçılığı, festival ve yayla turizmi, sağlık turizmi olarak kaplıcalar, görsel ve yöresel el sanatları şeklinde cevaplar alınmış ve bu yönlerin ilçenin güçlü yönleri olarak tespit edilmiştir.

İlçede turizm faaliyetlerinin istenilen oranda canlanabilmesi adına yapılabilecekler başlığı altında çalışmaya katılanlara yöneltilen soruda alınan cevaplar doğrultusunda en çok tanıtım yetersizliği cevabı verilmiş ve sırasıyla bunu konaklama faaliyetlerinin artırılması, geleneksel yapıların daha çok turizmde kazandırılması, turizm için yeterli düzeyde bilgili kalifiye elamanların yetiştirilmesi, etkinliklerin artırılması ve turizm için yatırımcılara maddi destek verilmesi ve çevre ile uyumlu ulaşım yöntemlerinin geliştirilmesi şeklinde cevaplar alınmıştır.

Tablo 5. SWOT Analizine Ait Dış Etmen Sonuçları

Gruplar	SWOT Faktörleri
Fırsatlar	<p>Ekoturizm arayışı olan bireysel turistlerin ilçeye olan ziyaretlerinin artacak olması.</p> <p>Cittaslow unvanı ile ilçenin uluslararası tanınması.</p> <p>İlçede geleneksel olarak düzenlenen festival ve şenliklerin ekoturizm ve kültürel turizm açısından potansiyel oluşturması.</p> <p>Tanıtım faaliyetleri için teknolojiden ve sosyal medya paylaşımları nedeniyle tanıtım faaliyetlerinin her kesime ulaşabilmesi.</p> <p>Bölgenin konumu dolayısıyla daha ulaşılabilir olması ve ulaşım olanaklarının daha da gelişmesi.</p> <p>Kırsal alan teşvikleri ve turizm teşviklerinin artması.</p> <p>Yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları ve turizm işletmelerinin iş birliğinin artması ve ortak fayda için bir araya gelmeleri.</p>
Tehditler	<p>Turistlerin yoğun ziyareti dolayısıyla Abantgölü, ormanlık ve kamp alanlarının zarar görmesi.</p> <p>İlçede betonlaşmanın artması dolayısıyla flora ve faunanın ve kentsel kimliğin zarar görmesi.</p> <p>Bilinçsiz tarım yapılması ve hayvancılık faaliyetleri.</p>

Mudurnu’da ekoturizm faaliyetlerinin artmasının ilçeye hangi fırsatları yaratacağı sorusu araştırmacılara yöneltilmiştir. Alınan cevaplar, ilçeye gelen turist sayısının artacağı, ilçenin ulusal ve uluslararası tanınırlığının artacağı, turizm teşviklerinde artış olacağı, ulaşım olanaklarının geliştirilebileceği şeklinde olmuştur. Diğer yandan yerel halk ve yönetimin turizm faaliyetlerinin artması ile Mudurnu ilçesinin kültürel yapısı ve doğal yapısında bozulmaların olabileceği endişesi bulunmaktadır ve bunlar Mudurnu için potansiyel tehdit olarak algılanmaktadır.

4.SONUÇ

Herhangi bir yerde yapılan bir turizm türünün sürdürülebilir olabilmesi için öncelikle yerel halkın ve bölgenin doğrudan veya dolaylı olarak bu turizm türünden olumlu etkilenmesi gerekmektedir. Ekoturizm daha fazla geçim kaynağı oluşturmada, biyolojik çeşitliliği ve kültürel korumayı teşvik etme yönünden yerel halk tarafından önemli bir araç olarak görülmektedir ([Angelica, vd. 2010](#)). Çalışma kapsamında katılımcıların “yerel halkın turizm sektöründen gelir elde etmesi, ilçede gerçekleştirilecek turizm etkinliklerinin başarısı için önemlidir” şeklinde olan soruya katıldıkları tespit edilmiş ve bu sonuçtan yola çıkarak ekoturizm faaliyetlerinin ilçede yapılması durumunda halkın ekoturizmi destekleyeceği ve bu sürecin sürdürülebilir olacağı sonucu çıkarılabilir. Diğer yandan sürdürülebilir turizm faaliyetleri için sadece ekonomik gelir değil turistlik bölgenin yapısının korunması ve zarar görmesi engellenmelidir. Bu kapsamda bilinçli turistler ve turizm faaliyetleri kapsamında yeterli çevre ve doğa bilincine sahip yerel halk ikilisinin olması o bölgede turizm faaliyetleri ve doğal bölgenin daha sürdürülebilir şekilde kullanılması olanağını sağlayacaktır. [Kızılaslan ve Özyurt \(2012\)](#)’de Tokat ilinin sürdürülebilir kalkınmada ekoturizmin önemini araştırdığı çalışmada yerel halkın ekoturizm açısından istekli ve eğitilmiş olduğu sonucunu elde etmiştir. Son yıllarda turistlerin eğilim gösterdiği doğal çevreyi koruyarak yerel halkın refahını gözeterek ve bölgenin gelişimi için turizm faaliyetlerinde maksimum pay alarak turizm bölgesine tümüyle saygılı olan ekoturizm faaliyetleri hız kazanmıştır. Nitekim katılımcıların, “turistler yerel halkın yaşam tarzı ve geleneksel yapısını bozar” ile "turistler, tarihi ve kültürel değerlerin bozulmasına sebep olur” sorularına verdikleri cevaplar doğrultusunda ilçelerini ziyaret edecek olan ekoturistlerin ilçe kültürünü, gelenek ve refahını gözeterek turizm faaliyetlerini yapacaklarına inandıkları sonucuna varılmıştır. Ekoturizm yapılırken, yerel halka ve doğal çevreye minimum düzeyde olumsuz etki ve maksimum fayda sağlamaktadır ([Nyaupane ve Thapa, 2004](#)). Bu kapsamda ekoturizmin doğayı, doğal yaşamı ve bölgenin yerel kimliği ile beraber kültürüne saygı gösteren bir turizm türü olması ekoturizmin yapılacağı bölgede daha kolay kabul görmesine olanak sağlamaktadır. Ekoturizm biyolojik çeşitliliğin ve ekosistemin korunarak, tahrip edilmesinin önüne geçmede önemli bir etmendir ([Lindsay, 2003](#)).

Yapılan anket, incelemeler ve elde edilen SWOT analizi sonuçlarına dayanarak ilçenin tarihi geçmişi, doğal, kültürel zenginlikleri, sit alanları, yer altı ve üstü su kaynakları bakımından ekoturizm için zengin bir bölge olduğu sonucuna varılmıştır ([URL8](#)).

Çalışma sürecinde yapılan anket ve görüşmeler neticesinde yerel halkın eko turizm hakkında bilgi sahibi ve istekli olduğu gözlemlenmiştir. Ekoturizm faaliyetlerinin ve ekoturistlerin eğitim seviyelerinin yüksek olması, turizm bölgesini ziyaret ederken ziyaret bölgesi hakkında daha detaylı bilgiye sahip olması dolayısıyla doğaya ve yerel kültüre karşı bilinç oranlarını arttırmaktadır. Nitekim Dünya Turizm Örgütü (WTO) tarafından İtalya, Kanada, İngiltere ve Almanya’da gerçekleştirilen araştırmalarda, ekoturistlerin; 30 – 59 yaşları arasında, yüksek eğitilmiş ve kültüre ilgi duyan kişiler oldukları tespit edilmiştir([Yürük, 2003](#)). Farklı bir çalışmada ise ekoturistlerin talep profili ve seyahat türlerinin neler olduğu araştırılmış ve bu turistlerin büyük şehirlerde yaşayan eğitim seviyeleri yüksek 25 – 54 yaş aralığındaki kişilerden oluştuğu tespit edilmiştir ([Poelzl, 2002](#)).

SWOT analizi ve anket sonuçlarına göre Mudurnu ilçe sakinlerini ilçenin tarihi doğal ve kültürel güzelliklerinin farkında oldukları tespit edilmiştir. Ayrıca ilçede bulunan tarihi konakların turizme kazandırılarak konaklama ve yiyecek içecek tesisi şeklinde hizmet vermesi ile ekoturistlerin bu konaklama ve yiyecek içecek tesislerine rağbet göstermesi sonucu yerel halkın turizmden doğrudan ilişkili olduğu ve ekonomik fayda elde ettiği görülmüştür. Nitekim katılımcılara yöneltilen “yerel halkın turizm sektöründen gelir elde etmesi, ilçede gerçekleştirilecek turizm etkinliklerinin başarısı için önemlidir” şeklinde yöneltilen soruya katıldıkları tespit edilmiştir. Bu ilişki sayesinde yerel halkın turizme karşı olumlu tavırlar sergilediği ve destek verdiği tespit edilmiştir. İlçenin konum itibarı ile ulaşım yönünden avantajlı olması birçok bölgeye yakın olması ekoturistler açısından tercih edildiği tespit edilmiştir

Mudurnu ilçe geneline yayılan akarsu ve göllerde su ile alakalı rekreasyon faaliyetlerine olanak sağlaması dolayısıyla su sporlarını ve sportif olta balıkçılığı yapan ekoturistlerin dikkatini cezbediği saptanmıştır. İlçede

yer alan ve tamamen endemik olan bitki ve canlı türleri açısından zenginlik göstermekte ve doğa turizmi için turistlere eşsiz fırsatlar sunmaktadır. Mudurnu ilçesinin en büyük gölü olan Abant gölü yerli, yabancı ve güneylülük turistler ve şehir yaşamından uzaklaşmak isteyenler için eşsiz bir rekreasyon ve dinlenme alanı olarak göze çarpmaktadır.

Çalışma neticesinde su kaynaklarının çok olması su sporu seven ekoturistlerin bölgeye çekilmesinde önemli bir etken olduğu, zengin ağaç türlerinin bulunduğu ormanlık alanların, yaban hayat çeşitliliği kamp ve trekking meraklısı turistler için dikkat çekici olduğu saptanmıştır. Katılımcılara yöneltilen "ilçedeki kamu ve yerel yönetimler ekoturizmin gelişimi için yeterli katkıyı sağlayabiliyor mu?" sorusuna katılımcıların katıldıkları tespit edilmiştir Bundan yola çıkarak ilerleyen süreçlerde turizmin geliştirilmesi adına yapılan tanıtım çalışmalarında yönetim ve üretim paydaşlarının ortak olarak hareket etmesi bir hareket bütünlüğü sağlayarak ilçede ekoturizmin sürdürülebilir şekilde daha ilerilere taşınmasına olanak sağlayacağı düşünülmektedir. İlçenin ayrıca kültürel zenginlikler açısından farklılıklara sahip olması, ekoturizme katılan ve yörenin kültürünü yakından tanımak ve deneyimlemek isteyen ekoturistlerce tercih edilme oranını arttırdığı tespit edilmiştir. Yılın tamamına yayılmış olan kültürel festivaller ve anma törenleri katılımcılara göre ekoturistler için önemli organizasyonlar olarak tanımlanmış ve bunun ilçenin zengin kültürel özelliklerini yansıttığı tespit edilmiştir.

Görüşmeler ve SWOT sonuçları ile ilçede tanıtım ve pazarlama faaliyetlerinde bütüncül bir yaklaşım benimsenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır. Çevresel zararları en aza indirmek için otopark alanlarının artırılması ve ulaşım araçlarının daha fazla kullanımının teşvik edilmesi gerekliliği tespit edilmiştir. Ekoturizm açısından birçok olanağa sahip olan Mudurnu da yerel halkın doğal ve kültürel çevrelerine karşı belirli bir bilinç seviyesinde oldukları görülmüştür ve aşırı turist ve kullanımı ilçelerine ve doğal çevrelerine zarar vereceğinin farkındalığında oldukları saptanmıştır.

İlçenin ekoturizm alanlarına yönelik bilgilendirici çalışmaların, yol ve yön levhaları ile bu alanların daha belirgin dikkat çekici hale getirilmesi keşfedilmesinin kolaylaştırıcaktır. Mudurnu ilçesi için bir ekoturizm rotasının çıkarılması ve bu rota üzerinde geliştirme çalışmaları yapılabilir. İlçede ekoturizm için bisiklet yolları, atlı safari alanları, trekking ve yürüyüş güzergahlarının belirlenerek süreklilik sağlanabilir. İlçede kamu ve özel kuruluşlarda doğa dostu enerji kaynakları kullanılarak doğal çevre korunması sağlanabilir. Bireysel araç kullanımı en aza indirgenerek elektrikli veya doğa dostu enerji tüketimi yapan araçlar kullanılması teşvik edilebilir.

Sonuç olarak bir destinasyonun potansiyelini belirlemenin ve sürdürülebilirliğini sağlamanın en önemli yolu öncelikle kaynak envanteri çıkarmak ve turizm kaynaklarının farkında olabilmektir. Bu yüzden ekoturizm yapılacak bölgede önce bu alanların belirlenmesi gerekmektedir. Çalışma sonucunda Mudurnu ilçesinin ekoturizm için yeterli kaynaklara sahip olduğu ve bu yönleri ile ekoturizm potansiyelinin ön plana çıkarılabileceği tespit edilmiştir. Yerel yönetimler, sivil toplum kuruluşları, yerel paydaşlar ve halkın ekoturizm farkındalığının olduğu ve buna destek verdikleri görülmüştür. Ekoturizm sayesinde alternatif gelir elde eden yerel halkın desteği ile sağlıklı sürdürülebilir bir ekoturizm potansiyelinin olduğu tespit edilmiştir.

Etik Kurul Onayı: 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu Madde 90, Yükseköğretim Kurulu Başkanlığı TR Dizin Etik Kurul Kriterleri ve Türkiye'nin taraf olduğu anlaşmalar gereğince insandan anket, mülakat, odak grup çalışması, deney vb. yollarla veri toplanmasını içeren çalışmalarda Etik Kurul Onay Belgesi alınması zorunludur. 2020 yılı öncesinden tamamlanmış çalışmalardan Etik Kurul Onay Belgesi istenmemektedir.

Etik Onayı: Bu çalışmanın tüm aşamalarında etik kurallara riayet edildiğini yazar(lar) beyan eder. Aksi bir durumda Journal of Tourism Researches'in hiçbir sorumluluğu olmayıp, tüm sorumluluk yazarlara aittir.

Destek Bilgisi: Bu çalışmanın hazırlanması süresince herhangi bir bireyden ya da kurumdan aynı ya da nakdi bir yardım/destek alınmamıştır.

Araştırmacıların Katkı Oranı: 1. yazar katkı oranı: %100

KAYNAKÇA

- Angelica, M., Almeyda, A., & Broadbent, E. (2010). Wyman, M. S., Durham, W. H. "Ecotourism impacts in the Nicoya Peninsula, Costa Rica. *International Journal of Tourism Research*, 803-819.
- Bayram, N. (2012). *Sosyal Bilimlerde SPSS ile Veri Analizi*. Ezgi Kitabevi Yayınları.
- Bolu İl Turizm Envanteri. (2003). Bolu: Bolu Valiliği.
- Björk, P. (2008). The Finnish Ecotourism Market Profile. *e-Review of Tourism Research (RTR)*, 30-36.
- Bozok, D., & Yılmaz, Ö. (2009). *Turistik Ürün Çeşitlendirmesi*. N. Hacıoğlu, & C. Avcıkurt içinde, *Ekoturizm*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Caldicott, J., & Fuller, D. (2005). The Concept and Relevance of Ecotourism to Indigenous Economic and Human Development in Remote Australian Communities. Centre for enterprise development and research, Southern Cross University Coffs Harbour Campus in Conjunction with the Centre for Regional Tourism Research (CEDOR), 18.
- Doğanay, H. (2001). *Türkiye Turizm Coğrafyası*. Konya: Çizgi Kitab Evi Yayınları.
- Doğulu, N. (1993). *Geçmişten Günümüze Mudurnu*. Mudurnu Kaymakamlığı Yayınları, 141.
- Drumm, A., & Moore, A. (2002). *Ecotourism Development A Manual For Conservation Planners And Managers*. USA: The Nature Conservancy.
- Erdoğan, N. (2003). *Çevre ve (Eko)turizm*. Ankara: Erk Yayıncılık.
- Ekincikli, M. (1995). *Temettüat Defterine Göre 1261(1844) Mudurnu Kazasının Sosyo Ekonomik Yapısı*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi.
- Ersoy, B. (2017). *Urla Ekoturizm Potansiyelinde Bademler Köyü (Yüksek Lisans Tezi)*. İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İzmir, s. 14.
- Fennell, D. (2008). *Ecotourism Third Edition*. Routledge, New York.
- Frochot, I. (2005). A Benefit Segmentation of Tourists in Rural Areas: A Scottish Perspective. *Tourism Management*, 335-346.
- G.Belber, B. (2018). *Ekoturizmde Pazarlama Çabaları ve Turist Davranışları*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Goeldner, C., & Ritchie, J. (2003). *Tourism And The Environment*. C. R. Goeldner & J. R. Ritchie içinde, *Tourism: Principles, Practices, Philosophies*. Canada: John Wiley & Sons, Inc.
- Gürlek, T. (2002). *SWOT Analizi*. Kocaeli: Türkiye Bilimsel ve Teknik Araştırma Kurumu, TÜSSİDE.
- Honey, M. (1999). *Ecotourism And Sustainable Development Who Owns Paradise*.
- İslamoğlu, H. (2003). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Bilimsel Araştırma Yöntemleri. içinde İstanbul: Beta Basım.
- Joshi, V., & Luka, R. (2011). Ecotourism Regions of Chhattisgarh and Its Effect on Wildlife. *Journal of Experimental Sciences*, 55-57.
- Kazemiyeh, F., Sadighi, H. & Chizari, M. (2018). Investigation of rural tourism in East Azarbaijan province of Iran utilizing SWOT model and Delphi technique. *J. Agr. Sci. Tech.*, 18, 1-13.
- Kızanlıklılı, M. (2019). *Ekoturizm*. O. İçöz, & M. Uysal içinde, *Turizm Ansiklopedisi Türkiye (Turizm ve Ağırlama Endüstrisinin Temel Kavramları)*. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Kızılaslan, N., & Özyurt, Ç. (2012). *Sürdürülebilir Kırsal Kalkınmada Ekoturizmin Önemi: Tokat İli Örneği*. Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi.
- Kızılaslan, N., & Ünal, T. (2014). Tokat İlinin ekoturizm/kırsal turizm potansiyeli ve SWOT Analizi. *Gaziosmanpaşa Bilimsel Araştırma Dergisi*.

- Koçoğlu, P. (2008). Ekoturizmin Sürdürülebilir Turizm Politikasındaki Yeri Dünyadaki Ekoturizm Destinasyonlarının İncelenmesi. Ankara: T.C. Kültür Ve Turizm Bakanlığı Tanıtma Genel Müdürlüğü Yayınlanmamış Uzmanlık Tezi.
- Kruger, O. (2005). The Role of Ecotourism in Conservation: Panacea or Pandora's Box? Biodiversity and Conservation, 579-600.
- Külekeçi, E., & Bulut, Y. (2013). Erzurum İli Oltu İlçesi Ve Yakın Çevresi Ekoturizm Potansiyelinin SWOT Analiz Yöntemi İle Belirlenmesi. Artvin Çoruh Üniversitesi Orman Fakültesi Dergisi, 1-14.
- Külköylüoğlu, O. (2014). Abant Gölü Tabiat Parkı'nda Çevre Koruması ve Biyolojik Çeşitliliğin Önemi. Mudurnulular Derneği Bülteni, 12-19.
- Libosada, C. (2009). Business or Leisure? Economic Development and Resource Protection—Concepts and Practices in Sustainable Ecotourism. Ocean & Coastal Management, 390-394.
- Lindsay, H. (2003). "Ecotourism: the Promise and Perils of Environmentally Oriented Travel. Journal of Travel Research.
- Mirsanjari, M. M. (2012). Importance Of Environmental Ecotourism Planning For Sustainable Development. OIDA International Journal Of Sustainable Development, 4(2). 85-92.
- Nyaupane, G., & Thapa, B. (2004). Evaluation of Ecotourism: A Comparative Assessment in the Annapurna Conservation Area Project, Nepal. Journal of Ecotourism, 20-45.
- Nurlu, E., & Kesgin, B. (2007). "Turizm Çevre İlişkisi: Dünyada Turizm Hareketleri," Gökyüzüne En Yakın Bitkiler Alpin Çiçekler Projesi Flora Turizmi Eğitim Programı., (s. 81-89). Erzurum.
- Özcan, E. (2005). Bolu İlinde Turizmi Etkileyen Faktörler İle Doğal, Tarihi Ve Kültürel Turizm Değerleri. GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25(1), 55-75.
- Poelzl, V. (2002). How to be an Ecotourist. Transitions Abroad Magazine.
- Polat, A. (2006). Karapınar İlçesi ve Yakın Çevresi Peyzaj Özelliklerinin Ekoturizm Kullanımları Yönünden Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma. Konya: Selçuk Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü.
- Robert, G. (2002). Strategic development and SWOT Analysis at the University of Warwick. Eur J.Op, 631-640.
- Soykan, F. (2000). Kırsal turizm ve Avrupa'da kazanılan deneyim. Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi, 21-23.
- Tuna, M. (2007). Turizm, Çevre ve Toplum (Marmaris Örneği). Ankara: Detay Yayıncılık.
- Türker, N., & Çetinkaya, A. (2009). Batı Karadeniz Bölümü Ekoturizm Potansiyeli. Ankara: Detay Yayıncılık.
- Yürik, Ö. (2003). Turizmin Geleceği: Ekoturizm. Türkiye'nin Alternatif Turizm Potansiyeli ve Güncel Sorunları Konferansı. Çankırı.
- Weaver, D., & Lawton, L. (2002). Overnight Ecotourist Market Segmentation in the Gold Coast Hinterland of Australia. Journal of Travel Research, 270-280.
- Wood, M. E. (2002). Ecotourism: Principles, Practises & Policies For Sustainability. United Nations Publication, UNEP, First Edition.

İnternet Kaynakları;

URL 1: Meteoroloji Genel Müdürlüğü. (2019). MGM. MGM:<https://www.mgm.gov.tr/veridegerlendirme/il-ve-ilceler-istatistik.aspx?k=undefined&m=BOLU> adresinden alınmıştır.

URL 2: Orman Genel Müdürlüğü. (2020, 8 15). OGM. <https://boluobm.ogm.gov.tr/MudurnuOIM/Sayfalar/default.aspx> adresinden alınmıştır.

URL 3: Mudurnu Belediyesi. (2019, 8 10). <https://mudurnu.bel.tr/mudurnu/mudurnu-evleri> adresinden alınmıştır.

- URL 4: Mudurnu Belediyesi. (2019, 6 10). <https://mudurnu.bel.tr/mudurnu/mudurnu-hakkinda>:
<https://mudurnu.bel.tr/mudurnu/mudurnu-hakkinda> adresinden alınmıştır.
- URL 5: T.C Kültür ve Turizm Bakanlığı. (2018, 6 9). [korumakurullari.ktb.gov](http://korumakurullari.ktb.gov.tr):
<https://korumakurullari.ktb.gov.tr/Eklenti/41318,bolu-envanter-son.pdf?0> adresinden alınmıştır.
- URL 6: Mudurnu Belediyesi. (2018, 6 15). <https://mudurnu.bel.tr/mudurnu/mudurnu-el-sanatlari> adresinden alınmıştır.
- URL 7: Mudurnu Kaymakamlığı. (2019, 5 6). <http://www.mudurnu.gov.tr/ilcemiz> adresinden alınmıştır.
- URL 8: Mudurnu Kaymakamlığı. (2019, 6 5). <http://www.mudurnu.gov.tr/ilcemiz> adresinden alınmıştır.